

RAPPORT 2020/9

Frivilliga avsättningar – förslag på system för uppföljning av geografiskt läge, varaktighet och naturvårdskvalitet

Redovisning av regeringsuppdrag

© Skogsstyrelsen, oktober 2020

PROJEKTLEDARE

Stefan Karlsson

PROJEKTGRUPP

Andreas Eriksson, Skogsstyrelsen
Olle Höjer, Naturvårdsverket
Stefan Karlsson, Skogsstyrelsen
Birgitta Olsson, Naturvårdsverket

OMSLAGSFOTO

Jan Bengtsson

GRAFISK PRODUKTION

Ann Giss

UPPLAGA

Finns endast som pdf-fil för egen utskrift

Innehåll

Förord	5
Sammanfattning	6
1 Inledning	8
1.1 Tolkning av uppdraget	8
1.2 Genomförande och förankring	8
1.3 Metod, material och avgränsningar	9
1.4 Definitioner	10
2 Bakgrund	11
2.1.1 Frivilliga avsättningarnas under 1990-talet	11
2.1.2 Utvecklingen av de frivilliga avsättningarna från år 2000 till idag	12
2.1.3 Frivilliga avsättningarna i ett EU och internationellt perspektiv	14
2.2 Nya datakällor och öppna data	17
2.2.1 Öppna data	17
2.2.2 Laserskanning	18
2.2.3 Satellitdata och satellitdatabaserade produkter	19
2.3 Tidigare uppföljningar	20
3 Problembeskrivning	22
3.1 Instrumentets utformning	22
3.2 Svarefrekvens och täckningsfel	23
3.3 Geografiskt läge	25
3.4 Varaktighet	25
3.5 Naturvårdskvalitet	27
3.6 Transparens med mer öppen data och satellitdata	29
4 Utvecklingsmöjligheter	30
4.1 Befintligt uppföljningssystem av areal frivilliga avsättningar	30
4.2 Utveckling av befintlig metod	31
4.3 Metoder baserade på fjärranalys och öppna data	32
4.4 Statistiksekretess och lagstadgat uppgiftsskyldighet	35
4.4.1 Sveriges officiella statistik och frivilliga avsättningar	35
4.4.2 Statistiksekretess	35
4.4.3 Uppgiftsskyldighet	36
4.5 Ekonomiska incitament	38
4.6 Datavärdskap	39
4.7 Skogsägares egenredovisning	40

5	Slutsatser och förslag	41
5.1	Slutsatser	41
5.2	Förslag	42
5.2.1	Frivillig inrapportering	43
5.2.2	Småskogsbruket	43
5.2.3	Storskogsbruket	44
5.2.4	Naturvårdskvalitet och varaktighet	45
6	Litteratur/källförteckning	47
	Bilaga 1 Missiv remiss	51

Förord

Skogsstyrelsen har i samarbete med Naturvårdsverket och på regeringens uppdrag tagit fram ett system för att redovisa frivilliga avsättningar och göra det möjligt att följa upp dem med avseende på geografiska läge, varaktighet och naturvårdskvalitet. Arbetet med uppdraget har bedrivits gemensamt av de två myndigheterna som också tillsammans står bakom rapporten.

I rapporten ges förslag på ett frivilligt system där samtliga markägare ska erbjudas en möjlighet till digital inrapportering av frivilliga avsättningar och dess geografiska läge. För storskogsbruket ges förslag på ett system för uppföljning som innebär bättre transparens och statistik om de frivilliga avsättningarnas geografiska läge, varaktighet och naturvårdskvalité. För småskogsbruket är förslaget att som idag samla in årlig statistik om areal frivilliga avsättningar men avvakta med hur ett system för mätning av varaktighet och naturvårdskvalité ska utformas tills systemet för storskogsbruket har utvärderats.

Tolkningen av detta uppdrag innebär att ett system ska föreslås där statistik ska tas fram och förslag ska ges på tekniska lösningar för att följa upp frivilliga avsättningar. Utifrån denna tolkning är föreslagna systemet inte explicit anpassat till krav och behov av redovisning gentemot andra politiska processer och mål nationellt och inom EU och FN. Ett sådant system kräver ett nytt regeringsuppdrag.

I fortsatta arbetet med ett system för småskogsbruket är det stor vikt att involvera samtliga intressenter och i dialog hitta vägar framåt och förbättra statistiken men också minska den mistro och brist på förtroende som uttrycks av företrädare för vissa enskilda skogsägare och i slutändan öka incitamenten att delta i statistikinsamling.

Herman Sundqvist
Generaldirektör, Skogsstyrelsen

Björn Risinger
Generaldirektör, Naturvårdsverket

Sammanfattning

Regeringen har gett Skogsstyrelsen i uppdrag att, med beaktande av den privata äganderätten till skog, ta fram ett förslag på ett system för att redovisa frivilliga avsättningar. Systemet ska vara transparent och göra det möjligt för myndigheterna att följa upp de frivilliga avsättningarnas geografiska läge, varaktighet och naturvårdskvalitet. Dubbelräkning av exempelvis formellt skydd och frivilliga avsättningar ska undvikas. Uppdraget ska utföras i samarbete med Naturvårdsverket. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet och Miljödepartementet) senast den 30 september 2020.

Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket tolkning av uppdraget är att ett förslag på system för att redovisa frivilliga avsättningar innebär att statistik ska tas fram och redovisas, via officiella statistiken, fördelat på region, varaktighet och naturvårdskvalité. Förslag ska också tas fram på teknisk lösning för rapportering av de frivilliga avsättningarna. För att möjliggöra relevant statistik och rapportering krävs transparens kring geografiskt läge, varaktighet och naturvårdskvalité.

Frivilliga avsättningar är knutna till etappmål i miljö kvalitetsmålet Levande skogar men de är också viktiga för att nå andra mål beslutade av riksdagen och regeringen och mål inom EU och FN, vilka ofta innebär ökade krav på hållbarhet, bevarande av biologisk mångfald och skydd samt krav på redovisning, dokumentation, inrapportering och transparens kring areal, varaktighet och naturvårdskvalité. Tolkningen av detta uppdrag innebär att ett system ska föreslås där statistik ska tas fram för uppföljning av frivilliga avsättningar vilket innebär att systemet inte explicit är anpassat till krav och behov av redovisning gentemot andra politiska processer och mål nationellt och inom EU och FN. Ett sådant system kräver ett nytt regeringsuppdrag.

I delar av nuvarande system för uppföljning av frivilliga avsättningar är kvalitén för låg. Skogsstyrelsen har som statistikansvarig myndighet en skyldighet att värna kvaliteten och nyttja de möjligheter och instrument som finns i regelverket kring den officiella statistiken, vilket bland annat inbegriper lagstadgad uppgiftsskyldighet. Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket gör bedömningen att uppgiftsskyldigheten omfattar frivilliga avsättningar samt att dessa även skyddas av mycket stark sekretess. Ytterst prövas detta av domstol.

Idag finns alltmer högupplösta data både i tid och rum och avancerad teknik i form av satellit, fjärranalys och laserskanning. Tillsammans möjliggör detta för nya och kostnadseffektiva sätt att följa upp de skogs- och miljöpolitiska målen och därmed de frivilliga avsättningarna men också för skogsägarna att mer kostnadseffektivt bevara och bruka skogsresursen.

Från civilsamhället och politiken nationellt och inom EU och FN finns ökade krav på mer transparens och öppenhet, även avseende de frivilliga avsättningarna. Idag saknas en tillräcklig transparens kring frivilliga avsättningar och det krävs en utveckling för att möta ökade behov. Transparens finns dock sedan flera år bland sex stora skogsägande organisationer kring deras frivilliga avsättningar och geografiska läge. Årligen levererar dessa digitalt kartmaterial till Skogsstyrelsen.

Samtidigt finns ökade krav på integritet (GDPR). Bland skogsägarrepresentanter som utredningen varit i kontakt med uttrycks dessutom att det finns ett förtroendeglapp bland vissa medlemmar i skogsägarföreningar gentemot ett system där enskilda skogsägare ska lämna ut geografiska uppgifter om sina frivilliga avsättningar till myndigheter. En rädsla finns kring sekretessen och att uppgifterna kan lämnas ut och användas i andra sammanhang, trots att statistiksekretessen inte möjliggör för detta, och i slutändan en oro att som enskild skogsägare bli av med sin mark.

I rapporten föreslås att Skogsstyrelsen ska för samtliga markägare erbjuda en frivillig möjlighet till digital inrapportering av frivilliga avsättningar via en lämplig teknisk plattform.

För storskogsbruket föreslås att alla markägare som äger brukningsenheter som är större än 5 000 hektar produktiv skogsmark ska i enlighet med uppgiftsskyldigheten årligen digitalt inrapportera geografiska läget av sina frivilliga avsättningar. Inrapporteringen ska möjliggöra skattning av areal, varaktighet och naturvårdskvalitet.

För småskogsbruket föreslås en fortsättning av dagens metod innebärande en årlig insamling av areal via certifieringen (PEFC och FSC) med möjlighet till länsuppdelning. System för att mäta varaktighet och naturvårdskvalitet och inrapportering av uppgifter om exakta geografiska läget för frivilliga avsättningar avvaktas med tills systemet för storskogsbruket har utvärderats.

Slutligen föreslås att systemet ska möjliggöra en klassning av naturvårdskvalitet och varaktighet på aggregerad länsnivå. Naturvårdskvaliteten ska klassas med GIS-analys och andra källor. Fältinventering ska enbart användas där kvaliteten inte kan säkerställas via GIS-analys och andra källor. Metoden för klassning av naturvårdskvalitet ska utarbetas i detalj av Skogsstyrelsen tillsammans med Naturvårdsverket och andra relevanta aktörer. Varaktigheten kan fångas in genom krav på redovisning av geografiska läget.

1 Inledning

1.1 Tolkning av uppdraget

I regleringsbrevet för år 2020 har Skogsstyrelsen fått i uppdrag från regeringen att:

Skogsstyrelsen ska, med beaktande av den privata äganderätten till skog, ta fram ett förslag på ett system för att redovisa frivilliga avsättningar. Systemet ska vara transparent och göra det möjligt för myndigheterna att följa upp de frivilliga avsättningarnas geografiska läge, varaktighet och naturvårdskvalitet.

Dubbelräkning av exempelvis formellt skydd och frivilliga avsättningar ska undvikas. Uppdraget ska utföras i samarbete med Naturvårdsverket. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet och Miljödepartementet) senast 30 september 2020.

Skogsstyrelsen och Naturvårdsverkets tolkning av uppdraget är följande:

Ta fram ett förslag på ett system för att redovisa frivilliga avsättningar tolkas som att statistik ska kunna tas fram och redovisas, via officiella statistiken, fördelat på region, varaktighet och naturvårdskvalitet. Förslag ska också tas fram på olika möjliga tekniska lösningar för rapportering av frivilliga avsättningar. För att möjliggöra relevant statistik och rapportering till berörda myndigheter/aktörer krävs transparens kring faktiska geografiska läget, varaktighet och naturvårdskvalitet.

Med den privata äganderätten avses i 2 kap. 15 § RF en rätt till egendomsskydd för enskilda. Egendomen som blir aktuell att skydda är i detta sammanhang skogsmark. Genom att kräva in uppgifter om frivilliga avsättningar enligt reglerna för den officiella statistiken samt med de sekretessregler som omfattar detta regelverk görs bedömningen att rätten till skydd för privat egendom inte kränks.

1.2 Genomförande och förankring

Uppdraget har genomförts som ett projekt på Skogsstyrelsen med en projekt- och styrgrupp. Enligt uppdraget från regeringen ska arbetet utföras i samarbete med Naturvårdsverket. Samarbetet mellan myndigheterna har skett genom att två utredare från vardera myndigheten har ingått i projektgruppen. Dessutom har en person från vardera myndigheten ingått i styrgruppen för projektet. Projekt- och styrgruppen har haft återkommande möten och båda myndigheterna står bakom rapporten i sin helhet.

Extern samverkan har skett med det nationella sektorsrådet¹ som fungerat som samrådsgrupp. Till detta har externa intressenter erbjudits bilaterala möten med

---

¹ Skogsstyrelsens nationella sektorsråd är ett rådgivande organ till Skogsstyrelsens generaldirektör där representanter från intresseorganisationer, myndigheter och andra aktörer inom sektorn deltar. Generaldirektören är ordförande i rådet som träffas 3–4 gånger per år.

arbetsgruppen och ett flertal sådana möten har genomförts. Samverkan har också skett med Skogsstyrelsens användarråd för skoglig statistik.

Rapporten har remitterats till ett brett urval av intressenter (se bilaga 1). Yttrandena speglar relativt stor bredd i synen på hur systemet bör utformas. Förenklat finns bland remissinstanserna två motstående synsätt men där ett flertal remissinstanser åsiktsmässigt befinner sig mittemellan dessa två.

Vissa poängterar frivillighet i rapportering och misstro mot myndigheten och att fristående revisorer ska inhämta geografisk information via ett stickprov där Skogsstyrelsen kan erhålla aggregerad statistik. Andra menar att det ska vara en skyldighet som markägare att rapportera in geografiska uppgifter om frivilliga avsättningar för samtliga markägartyper och att enbart inrapporterad areal kan räknas mot politiska mål. Den stora bredden i synen på hur system bör utformas innebär svårigheter att tillgodose en majoritet av synpunkterna.

Förankring och samverkan via framför allt bilaterala möten och remittering har bedömts tillräckligt varför en referensgrupp inte har tillsatts.

Slutligen har samordning gjorts med Skogsutredningen² och i synnerhet deras preliminära förslag kring nya flexibla skydds- och ersättningsformer vid skydd av skogsmark. Sannolikt kommer Skogsutredningens förslag, om de blir verklighet, påverka förslagen i denna rapport kring ett system för uppföljning av frivilliga avsättningar. Trots detta finns inget behov av förlängning av detta regeringsuppdrag till dess att Skogsutredningens redovisar den 30 november 2020. Skogsutredningens förslag ska efter redovisning beredas inom Regeringskansliet och delar eventuellt utredas ytterligare och om något förslag innebär lagändring krävs beredning och beslut av riskdagen, vilket innebär att Skogsutredningens förslag kan träda i kraft först om ett eller flera år.

1.3 Metod, material och avgränsningar

Utredningen har använt en kvalitativ metod som består i att samla in information som beskriver och förklarar frivilliga avsättningar ur ett uppföljningsperspektiv. Syftet är dock att ge förslag på en kvantitativ metod i form av ett system för att följa upp frivilliga avsättningar.

Uppdraget har genomförts genom att först tolka uppdraget och därefter brett beskriva bakgrunden till frivilliga avsättningar i skogsbruket. Bakgrundsbeskrivningen innehåller både den politiska processen från tillkomsten av frivilliga avsättningarnas till idag men också andra processer, både nationella och internationella, som mer eller mindre starkt relaterar till frivilliga avsättningar. Syftet med beskrivningen är att öka förståelsen för den kontext som frivilliga avsättningar tillkom och används idag för att därigenom kunna föreslå ett väl underbyggt system. Tolkningen av uppdraget innebär att statistik ska tas fram och förslag ska ges på tekniska lösningar för att rapportera frivilliga avsättningar men utöver detta innebär bakgrundsbeskrivning en identifiering av

---

² Skogsutredningen 2019. Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen. <https://skogsutredningen.se/> (Hämtad 2020-09-07).

andra behov som finns avseende de frivilliga avsättningarna men några förslag att möta dessa behov ges inte.

Därefter beskrivs och förklaras, utifrån ett problemperspektiv, olika aspekter av uppföljning av frivilliga avsättningar. Här är syftet att lära av tidigare erfarenheter och problem i framtagande av ett nytt system. I kapitlet om olika tänkbara beståndsdelar i alternativa uppföljningssystem redogörs för olika delar i uppföljningssystem med fördelar och nackdelar och syftar till att ta fram väl balanserade och kostnadseffektiva förslag.

Litteraturen som används består av propositioner, fakta PM, lagar, regeringsbeslut och andra politiska dokument från regeringen, riksdag och EU. Vidare används rapporter från myndigheter och andra relevanta källor, till exempel certifieringssystem. Förutom denna litteraturgenomgång har utredningen inhämtat kunskap och råd från diverse experter på olika områden på myndigheter vilka också granskat och själva författat delar av rapporten.

1.4 Definitioner

Utredningen har inte funnit det motiverat att inom ramen för uppdraget revidera nuvarande definition³ av frivilliga avsättningar vilken inte regleras i lag.

Frivilliga avsättningar – Ett område med sammanhängande produktiv skogsmark för vilket markägare frivilligt fattat beslut om att åtgärder som kan skada dess naturvärde, kulturmiljövärde och/eller sociala värde inte ska utföras, området ska finnas dokumenterat i plan eller annan handling.

Övriga begrepp som används i rapporten:

Enskilda ägare – Fysisk person, dödsbon och bolag som inte är aktiebolag.

Övriga ägare – Staten, statsägda aktiebolag, övriga allmänna ägare, privatägda aktiebolag samt övriga privata ägare.

Småskogsbruket – Samtliga ägarklasser som äger en brukningsenhet som är mindre än 5 000 hektar produktiv skogsmark. En brukningsenhet definieras som samtliga fastighetsbildningar tillhörande samma ägare i en och samma kommun. Merparten av de som kategoriseras till småskogsbruket är privata eller enskilda ägare men även några kommuner och stiftelser ingår.

Storskogsbruket – Samtliga ägarklasser som äger en brukningsenhet större än 5 000 hektar. Definitionen av brukningsenhet är densamma som för småskogsbruket.

---

³ Skogsstyrelsen. Statistik om formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar, hänsynsytor samt improduktiv skogsmark. Redovisning av regeringsuppdrag. Rapport 2019/18. DNR 2018/4167.

2 Bakgrund

2.1.1 Frivilliga avsättningarnas under 1990-talet

I början på 1990-talet fanns ett stort tryck från marknaden att svenskt skogsbruk i högre utsträckning skulle bedriva ett miljövänligt skogsbruk.⁴ Samtidigt skedde stora förändringar i skogspolitiken, med två jämställda mål, ett produktionsmål och ett miljömål.⁵ Den skogspolitiska kommittén som tog fram underlag till det skogspolitiska beslutet konstaterade att det finns behov av ytterligare avsättningar för att bevara biologisk mångfald⁶ men föreslog inte kvantitativa mål för markens nyttjande eftersom det ansågs saknas fullständiga underlag och de ville se hur det föreslagna biotopskyddsinstrumentet och hänsynen i övrigt till miljön skulle utvecklas. Kommittén konstaterar dock att vissa frivilliga avsättningar har gjorts, framför allt på bolagsmark, utan att kunna kvantifiera omfattningen.

I regleringsbrevet för 1995/96 fick Skogsstyrelsen i uppdrag att utvärdera effekterna av den nya skogspolitiken, särskilt med avseende på miljömålet. I det sammanhanget genomförde Skogsstyrelsen den första uppföljningen av frivilliga avsättningar inom skogsbruket.⁷ En delredovisning gjordes under 1997⁸ till miljövårdsberedningens arbete.⁹ Uppföljningen genomfördes mitt under det att storskogsbruket arbetade med att utveckla sina ekologiska landskapsplaner (ELP) och därav genomförde ett nyindelningsarbete¹⁰ och uppföljningen avsåg därför enbart den nyindelade marken. Skogsstyrelsen gjorde bedömningen att de frivilliga avsättningarna kommer att öka kraftigt under kommande år.

Under andra halvan av 1990-talet påbörjades även arbetet med att utveckla skogsbrukscertifieringen i Sverige. Under 1996 startade arbetet med att utveckla en svensk standard inom Forest Stewardship Council (FSC) i en bred sammansatt arbetsgrupp, med intressenter från såväl skogsindustrin, bolagsskogsbruket, skogsägarföreningarna, ideell naturvård och rennärigen. Under 1997 kunde man presentera ett utkast på en svensk FSC standard som innehöll krav på att 5 procent av den produktiva skogsmarken skulle utgöras av avsättningar.¹¹ Vid början av 2000-talet var storskogsbruket i sin helhet certifierade.¹²

Skogsägarrörelsen valde att lämna FSC-processen 1997, framför allt eftersom man ansåg att FSC-standarden inte var anpassad för det småskaliga skogsbruket. Istället anslöt sig skogsägarrörelsen i det internationella samarbetet som var anpassad för det småskaliga skogsbruket, inom (Programme for the Endorsement

⁴ Simonsson P., Gustafsson L., Östlund., 2015. Retention forestry in Sweden; driving forces, debate and implementation 1968-2003. Scand. J. res. 30 154-173.

⁵ Prop. 1992/93:226. En ny skogspolitik.

⁶ SOU 1992:76. 1990 års skogspolitiska kommitté.

⁷ Skogsstyrelsen. Skogsvårdsorganisationens utvärdering av skogspolitiken. Meddelande 6/1998.

⁸ Skogsstyrelsen. 1997. Naturskydd och naturhänsyn i skogen. Meddelande 1/1997.

⁹ SOU 1997:97. Skydd av skogsmark – behov och kostnader. Huvudbetänkande av miljövårdsberedningen.

¹⁰ Skogsstyrelsen. 1998. Naturskydd och miljöarbete. Meddelande 6/1998.

¹¹ Simonsson., Gustafsson., Östlund., 2015. Retention forestry in Sweden; driving forces, debate and implementation 1968-2003. Scand. J. For. Res. 30. 154-173.

¹² Simonsson., Gustafsson., Östlund., 2016. Conservation values of certified-driven voluntary forest set-asides. Forest Ecology and management. 375, 249-258.

of Forest Certification) (PEFC) som bildades 1999. Svenska PEFC bildades under 2000 och den första svenska PEFC-standarden godkändes av internationella PEFC samma år. I den svenska PEFC-standarden finns liksom i FSC standarden krav på att avsätta minst 5 procent av den produktiva skogsmarken, även om definitioner, och begränsningar för hur dessa 5 procent ska räknas, skiljer sig mellan standarderna.^{13,14}

Tidigare nämnda miljövårdsberedningen lämnade sitt huvudbetänkande i juni 1997¹⁵ och där kvantifierades behovet av skydd av skog och föreslogs att ansvaret skulle delas mellan staten, via formella skydd, och skogsnäringen via frivilliga avsättningar. År 1998 gav regeringen förslag¹⁶ på ett nytt miljömålssystem, med 15 miljö kvalitetsmål, bland annat baserat på miljömålsberedningens arbete.

2.1.2 Utvecklingen av de frivilliga avsättningarna från år 2000 till idag

För att vidareutveckla miljömålssystemet tillsatte regeringen en parlamentarisk beredning, miljömålskommittén, som lämnade sitt huvudbetänkande¹⁷ år 2000. Under år 2000 lade regeringen ytterligare en proposition¹⁸ för riksdagen med etappmål inom miljömålssystemet, däribland ett etappmål under miljö kvalitetsmålet Levande skogar som avsåg skydd av produktiv skogsmark. Genom denna process fanns genomgående principen om en ansvarsfördelning mellan staten och skogsnäringen vid skydd av skogsmark även om kvantifieringen i hur stor del av ansvaret som staten ska ta respektive skogsnäringen, förändras över tid. Delmålet säger slutligen att ytterligare 900 000 hektar skyddsvärd produktiv skogsmark ska undantas från skogsproduktion till år 2010, varav 500 000 hektar skulle undantas från skogsbruk via frivilliga avsättningar.

Baserat på uppföljningen som Skogsstyrelsen genomförde 2010¹⁹ drog Naturvårdsverket slutsatsen att delmålet uppnåtts.²⁰ Vidare tydliggjordes att skogsbrukets certifieringar varit starkt drivande i arbetet med skydd av skogsmark och förstärkt biologisk mångfald. Bakom uttalandet ligger det faktum att arealen certifierad areal enligt FSC eller PEFC utvecklades kraftigt under målperioden, och därmed arealen frivilliga avsättningar.

Under slutet av 2000-talet reviderades miljömålssystemet²¹ vilket bland annat innebar att de tidigare delmålen ersattes av etappmål. Etappmålen skulle till skillnad från delmålen inte vara knutna till ett specifikt miljö kvalitetsmål, utan kunna vara målövergripande. Dessutom skulle de tydligare ha karaktären av att

¹³ PEFC 2017. Svensk PEFC Skogsstandard. Tekniskt dokument IV: Svenska PEFC:s Skogsstandard PEFC SWE 002:4.

¹⁴ FSC 2010. Svensk skogsbruksstandard enligt FSC med SLIMF indikatorer. FSC-STD-SWE 02-02-2010 SW.

¹⁵ SOU 1997:97. Skydd av skogsmark – behov och kostnader. Huvudbetänkande av miljövårdsberedningen.

¹⁶ Prop. 1997/98:145. Svenska miljömål. Miljöpolitik för ett hållbart Sverige.

¹⁷ SOU 2000:52. Framtidens miljö – allas vårt ansvar! Del 1. Betänkande från miljövårdskommittén.

¹⁸ Prop. 2000/01:130. Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier.

¹⁹ Ståhl P. O., Christiansen L., Wadstein M., Grönvall A., Olsson P., 2012. Skogsbrukets frivilliga avsättningar. Rapport 5/2012.

²⁰ Naturvårdsverket. 2012. Steg på vägen – fördjupad utvärdering av miljömålen 2012. Rapport 6500.

²¹ Prop. 2009/10:155. Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete.

vara ett steg på vägen för att uppnå miljö kvalitetsmålen. Inom det reviderade miljömålssystemet tillsattes en parlamentarisk beredning, miljömålsberedningen, vars uppgift var att ta fram strategier och förslag på etappmål. Miljömålsberedningen lämnade ett delbetänkande²² under 2013 om långsiktigt hållbar markanvändning.

Baserat på delbetänkandet fattade regeringen under 2014 ett beslut om nya etappmål för biologisk mångfald och ekosystemtjänster fram till 2020 räknat från 2012.²³ I regeringsbeslutet fanns ett etappmål om skydd av landområden, sötvattensområden och marina områden, under vilket det finns en strecksats om frivilliga avsättningar som uttrycker att:

Skogsbrukets frivilliga avsättningar bör ha ökat i omfattning med cirka 200 000 hektar skogsmark i områden som har eller kan komma att utveckla höga naturvärden till totalt 1 450 000 hektar.

I resonemangen bakom skälen för regeringens bedömning framgår att flera företrädare för skogsbruket bedömde att regeringens förväntan om ytterligare 200 000 hektar frivilliga avsättningar är hög och att det är tveksamt om det kan komma att uppnås till 2020. Regeringen bedömde dock att de frivilliga avsättningarna skulle öka i sådan takt att prognosen kunde nås till 2020, framför allt inom småskogsbruket.

Riksrevisionens har i en granskning²⁴ av myndigheternas arbete med formella skydd och frivilliga avsättningar dragit slutsatsen att arbetet med skydd av skog hittills till stor del fokuserat på arealmål och procentsatser på nationell nivå. För att nå målen bör arbetet i högre grad också fokusera på områdenas kvalitet och funktion. Detta kräver ökad kunskap om skyddsvärda områden, skyddsbehov och frivilliga avsättningar, en högre grad av strategisk planering och prioritering av områden samt ökade skötselinsatser. I granskningen dras slutsatsen att staten inte har tillräcklig kunskap om de frivilliga avsättningarna, framför allt avseende kvalitet och varaktighet, för att bedöma måluppfyllelse. Vidare dras slutsatsen att det behövs en samsyn om vilka arealer som ska tillgodoräknas formell skydd och frivilliga avsättningar för att möjliggöra transparent och jämförbar uppföljning och rapportering av etappmålet till riksdagen samt ökad samordning. En annan slutsats är att myndigheterna bör ta hänsyn till skogsägares frivilliga avsättningar med höga naturvärden när dessa bedöms vara hotade och därför utgöra motiv att omvandla dessa till formella skydd. Samtidigt lyfter Riksrevisionen fram att det ur ett kostnadseffektivitetsperspektiv är viktigt att säkerställa att intrångsersättning inte utgår för områden som skulle ha skyddats i alla fall, exempelvis frivilliga avsättningar.

År 2018 gav regeringen ett gemensamt uppdrag²⁵ till Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket att tillsammans med Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) och

²² SOU 2013:43. Långsiktigt hållbar markanvändning – del 1. Delbetänkande av miljömålsberedningen.

²³ Regeringsbeslut 2014. Etappmål för biologisk mångfald och ekosystemtjänster. M2014/593/Nm.

²⁴ Riksrevisionen 2018. Skyddet av värdefull skog. RiR 2018:17.

²⁵ Regeringsbeslut 2018. Uppdrag att, inom ramen för det nationella skogsprogrammet, utarbeta en sammanhållen och regelbunden statistik om areal skogsmark. N2018/04159/SK.

sedermera även SCB²⁶ att utarbeta en sammanhållen statistik för skogsmark. I uppdraget ingick att redovisa arealer uppdelat på formerna av formellt skyddade områden, frivilliga avsättningar, hänsynsytor samt lagstiftat skydd av improduktiv skogsmark, så att en transparent och jämförbar uppföljning kan göras. Ett resultat av uppdraget blev att statistiken numera är en årlig statistikprodukt med SCB som statistikansvarig myndighet inom ramen för den officiella statistiken. För att bland annat möjliggöra för årlig statistik om de frivilliga avsättningarna är dessa tillsammans med certifierad areal en statistikprodukt inom ramen för den officiella statistiken med Skogsstyrelsen som statistikansvarig myndighet.²⁷ Det bör förtydligas att den årliga statistiken om frivilliga avsättningar avser areal och inte varaktighet och naturvårdskvalitet.

Etappmålet för skydd av landområden, sötvattensområden och marina områden som antogs av riksdagen 2014 anger att: ”Skogsbrukets frivilliga avsättningar bör ha ökat i omfattning med cirka 200 000 hektar skogsmark i områden som har eller kan komma att utveckla höga naturvärden till totalt 1 450 000 hektar”. Målet för frivilliga avsättningar kommer inte att nås. Det återstår närmare 190 000 hektar av etappmålet, vilket innebär ett betydande målunderskott för bevarande av värdefulla skogar.²⁸ Även om en delförklaring är att vissa frivilliga avsättningar övergått till formellt skydd står det klart att genomförandet av frivilliga avsättningar 2012–2019 inte motsvarar det resultat som arbetet uppvisade inom ramen för delmål 1999–2010 då riksdagens mål realiserades från skogsbrukets sida.

Skogsstyrelsen bedömer att nettoarealen frivilliga avsättningar inte förändrats nämnvärt sedan 2010. Det är dock viktigt att vara medveten om att arealer både tillkommit och tagits bort²⁹. Arealer har tillkommit främst genom att ytterligare arealer har avsatts, men också genom att definitionen av frivilliga avsättningar blivit mer generös (arealkravet om 0,5 hektar har slopats). Det senare har inneburit att ca 20 000 hektar tillkommit. Arealer har även tagits bort genom att frivilliga avsättningar formellt skyddats eller tagits i bruk för produktion. I uppföljningen 2017/18 gjordes för första gången en uppföljning av den faktiska varaktigheten genom att jämföra arealer från 2008 med 2016. Under denna period övergick sju procent av arealen till formellt skydd och en procent avverkades.³⁰

2.1.3 Frivilliga avsättningarna i ett EU och internationellt perspektiv

De frivilliga avsättningarna är inte enbart ett viktigt instrument för att nå etappmål i miljömålssystemet utan bidrar också till att nå andra av riksdagens och

²⁶ Regeringsbeslut 2019. Uppdrag att, inom ramen för det nationella skogsprogrammet, utarbeta en sammanhållen och regelbunden statistik om areal skogsmark. N2019/01826/SMF – N2019/00866/SMF.

²⁷ Skogsstyrelsen. Frivilliga avsättningar och certifierad areal.

<https://www.skogsstyrelsen.se/globalassets/statistik/statistiska-meddelanden/frivilliga-avsattningar-och-certifierad-areal/2018-statistiska-meddelanden-frivilliga-avsattningar-och-certifierad-areal.pdf> (hämtad 2020-04-29).

²⁸ Naturvårdsverket 2020. Årlig uppföljning av miljö kvalitetsmålet, rapport 6919

²⁹ Naturvårdsverket 2020. Årlig uppföljning av miljö kvalitetsmålet, rapport 6919

³⁰ Skogsstyrelsen. 2017. Avrapportering av regeringsuppdrag om frivilliga avsättningar. Meddelande 4/2017.

regeringens målsättning, som till exempel målen för friluftspolitiken, men också internationella mål inom EU och FN.

Etappmålet i miljömålssystemet om att minst 20 procent av Sveriges land- och sötvattensområden ska skyddas eller på annat sätt bevaras till år 2020 är viktigt i ett internationellt perspektiv genom att det visar hur Sverige bidrar till att nå de globala Aichimål som Sverige anslöt sig till vid det tionde partsmötet under konventionen om biologisk mångfald (CBD) i Nagoya 2010. I den särskilda strategiska planen beslutades målen och planen ska ses som ett flexibelt ramverk som nationella och regionala mål kan baseras på. De mål som är bakgrunden till det nationella etappmålet är mål 11 om skydd av världens land- och sötvattensområden samt av kust- och havsområden och Aichimål 7 om hållbart brukande.³¹

Innevarande år 2020 är målåret för den strategiska planen och ett nytt ramverk med nya mål för 2030 och 2050 ska därför utarbetas och beslutas i enlighet med den beslutsprocess som gäller för CBD och partsmötet 2021. Sverige har i sina underlag till CBD-processen konstaterat att befintliga mål 11 om skydd och andra effektiva områdesbaserade skyddsåtgärder (OECM) varit en framgångsfaktor samtidigt som målet behöver utvecklas och preciseras. Vidare framhålls att kvaliteten på bevarandet är viktigt samt att nya mål bör tydliggöra vad berörda sektorer bör bidra med för att hindra fortsatt förlust av biodiversitet.

I samband med partsmötet för CBD 2018 beslutades en ny vägledning³² för OECM. Vägledningen beskriver viktiga principer och kriterier för vilka typer av områden som bör komma ifråga som OECM. Sveriges position är att det är viktigt att OECM är tydligt avgränsade, öppet redovisade så att de är tillgängliga för allmänheten, är värdefulla för den biologiska mångfalden och har dokumenterade naturvärden, långsiktigt förvalta/skyddade med syftet att bevara den biologiska mångfalden och naturvärden inom områdena. Vidare att de följs upp så att effektiviteten och funktionaliteten i OECM kan värderas.³³ Sammantaget har åtaganden inom CBD inklusive vägledningen för OECM en tydlig bäring på det svenska arbetet med frivilliga avsättningar och förväntningarna på varaktighet, tydlighet och transparens har därmed ökat vilket indikerar att någon form av reformering av arbetet behövs.

Viktiga EU-rättsakter beträffande arbetet med biologisk mångfald är bland annat de två så kallade naturvårdsdirektiven, dvs. fågeldirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar) och art- och habitatdirektivet (rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter). Fågeldirektivet innehåller regler till skydd för samtliga naturligt förekommande fågelarter inom EU. Art- och habitatdirektivet syftar till att säkra den biologiska mångfalden genom bevarandet av livsmiljöer (naturtyper) och arter. Båda direktiven ålägger medlemsländerna att peka ut Natura 2000-områden. Direktiven genomförs i

³¹ Regeringsbeslut 2014 Etappmål för biologisk mångfald och ekosystemtjänster. M2014/593/Nm

³² CBD/COP/DEC/14/8. Protected areas and other effective area-based conservation measures.

³³ Miljödepartementet PM 2019/0071/Nm. Övergripande positionspapper - arbetet inom FN:s konvention om biologisk mångfald (CBD) år 2019 med sikte mot år 2020.

svensk rätt med bland annat bestämmelser i miljöbalken, jaktlagen (1987:259), förordningen (1998:1252) om område-skydd enligt miljöbalken m.m. och artskydds-förordningen (2007:845).³⁴

EU Kommissionen uppmanar Sverige att koppla den pågående diskussionen om den framtida utvecklingen av skogslagstiftningen och frivilliga åtgärder (frivilliga avsättningar, certifiering etc.) till resultaten av den svenska artikel 17-rapporteringen för att säkerställa att befintliga åtgärder bidrar till att uppnå målen i fågeldirektivet.³⁵ EU Kommissionen betonar att öppenhet om frivilliga avsättningar, en förbättrad överblick över den ekologiska koherensen i Sveriges Natura 2000-nätverk och tydlighet i skogsbrukssektorns ansvar kommer att vara viktiga element för att uppnå en gynnsam bevarandestatus i Sverige för skyddade skogsmiljöer och för skyddade arter som är beroende av skogsmiljöer.

I EU:s nya gröna giv finns en rad initiativ som mer eller mindre berör frivilliga avsättningar. EU Kommissionen presenterade i maj 2020 ett meddelande i form av en strategi för biologisk mångfald för 2030.³⁶ Målet i nya strategin är att 30 procent av landytan i Europa ska vara skyddade områden varav en tredjedel (10 procent) ska vara strikt skyddat. För de strikt skyddade områdena lyfts behovet av att definiera, kartlägga, övervaka och skydda EU:s sista naturskogar och urskogar (primary and old-growth forest). Strategin betonar vikten av att EU åtgärder inte resulterar i avskogning i andra regioner i världen. Medlemsländerna kommer vara ansvariga för att skydda ytterligare landarealer och all skyddad areal ska ha tydligt definierade mål och åtgärder. Under 2020 kommer en definition utarbetas för strikt skyddade arealer och hur OECM kan bidra till uppfyllandet av målet. I strategin lyfts skogens betydelsefulla roll i att tillhandahålla material, produkter och tjänster vilket är viktigt för en cirkulär bioekonomi. För att möjliggöra detta kommer EU Kommissionen presentera en ny skogsstrategi för EU under 2021. Strategin för biologisk mångfald har inte diskuterats vidare ännu och det är således oklart vad målet innebär för olika medlemsländer.

Svenska regeringen har, innan strategin för biologisk mångfald presenterades, välkomnat strategin och angett att den bör innehålla åtgärder som adresserar de viktigaste påverkansfaktorerna som orsakar förlust av biologisk mångfald och dess ekosystemtjänster. Regeringen välkomnade att EU kommissionen tar fram en ny skogsstrategi för EU som enligt regeringen bör betona skogens mångsidighet och ta sin utgångspunkt i hållbart skogsbruk och därmed omfatta både brukande och bevarande av skog som jämbördiga mål. Strategin för biologisk mångfald ska utgöra underlag för EU:s positioner i förhandlingarna om ett nytt ramverk inom CBD.³⁷

³⁴ Regeringsbeslut 2014. Etappmål för biologisk mångfald och ekosystemtjänster. M2014/593/Nm.

³⁵ European Commission 2019. Operational conclusions from meeting 4-5/11/2019 with Swedish authorities concerning the framework of Action 5 of the Action Plan for Nature People and the Economy.

³⁶ European Commission. EU Biodiversity strategy for 2030.

https://ec.europa.eu/info/files/communication-eu-biodiversity-strategy-2030-bringing-nature-back-our-lives_en (Hämtad 2020-05-26).

³⁷ Regeringskansliet. Faktapromemoria 2019/20:FPM13. Meddelande om en europeisk grön giv.

I handlingsplanen för hållbar tillväxt har EU Kommissionen presenterat olika åtgärder för att främja hållbara finansmarknader varav ett är en ny förordning med sex miljömålsättningar samt kriterier för hur en verksamhet ska bedömas miljömässigt hållbar vid investeringar. Skogsbruk, underindelad i fyra kategorier, är en av de verksamheter som omfattas av förordningen och för att klassificeras som hållbar ska skogsbruket bidra väsentligt till minst ett av målen samtidigt som den inte väsentligt skadar några av de andra målen. Ett förslag till klassificeringssystem³⁸ (taxonomi) för gröna investeringar har tagits fram av en teknisk arbetsgrupp. I taxonomin finns detaljerade och bindande krav för vad som ska klassas som ett hållbart skogsbruk. Fortfarande är det oklart hur de föreslagna kraven ska tolkas i en svensk kontext. Ett förslag är till exempel att de ska finnas en bevarandeplan med mål och åtgärder för skogsmark vars syfte är att bevara den biologiska mångfalden. Hur de frivilliga avsättningarna ska tolkas utifrån detta och andra krav i taxonomin är inte klarlagt ännu men sannolikt kommer behovet av dokumentation, verifiering och redovisning att öka, både för skogsägare, investerare och myndigheter.

Naturvårdsverket har tagit fram underlag till Sveriges redovisning av prioriterad åtgärdsplan för Natura 2000 ("PAF", Prioritised Action Framework) för år 2021–2027. Redovisningen gäller behovet av åtgärder för att nå målen med Natura 2000 och övriga åtgärder för grön infrastruktur av betydelse för dessa arter och naturtyper. I grön infrastruktur omfattas i detta sammanhang till exempel skötsel av övriga skyddade områden, skötsel av frivilliga avsättningar inom skogsbruket, skötsel av ängs- och betesmarker utanför Natura 2000 och övriga artspecifika åtgärder för arter som inte direkt kan knytas till en naturtypsgrupp. Åtgärderna är utformad enligt EU-kommissionens formulär som ett av underlagen för EU-stöd 2021–2027. Redovisningen visar på ett fortsatt stort behov av åtgärder för att Sverige ska uppfylla sina åtaganden enligt habitat- och fågeldirektiven. Det finns också ett fortsatt stort behov av medfinansiering från EU. Finansiering från såväl EU som nationellt behöver i högre grad nå fram till åtgärder i Natura 2000 den kommande perioden, för att Sveriges åtaganden ska uppfyllas³⁹.

2.2 Nya datakällor och öppna data

2.2.1 Öppna data

Under de senaste åren har tillgången till aktuella data ökat och fler produkter är tillgängliga enligt principen för öppen data. Öppna data avser digital information som är fritt tillgänglig utan inskränkningar.

EU har länge drivit på utvecklingen av att medlemsländerna tillgängliggör offentliga data digitalt. 2010 implementerades PSI (Public Sector Information) - direktivet i svensk rätt. PSI-lagen är den gängse beteckningen på lagen (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen. Syftet med

³⁸ European Commission. TEG final report on the EU taxonomy.

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/200309-sustainable-finance-teg-final-report-taxonomy_en.pdf (hämtad 2020-04-29).

³⁹ Naturvårdsverket. Redovisning av regeringsuppdrag om ett prioriterat åtgärdsprogram för Natura 2000 för år 2021–2027. Skrivelse 2018-12-10.

lagen är att främja utvecklingen av en informationsmarknad genom att underlätta enskildas användning av handlingar som tillhandahålls av myndigheter. Lagen avser att förhindra att myndigheter beslutar om sådana villkor för vidareutnyttjande av handlingar som begränsar konkurrensen. Direktivet har inte fått så stort genomslag som önskat, därför har regeringen i ett regeringsbeslut uppdragit till Lantmäteriet att identifiera vilka datamängder som kan komma i fråga att tillgängliggöra som värdefulla datamängder enligt direktivet.⁴⁰

Tillgängliggörande av offentliga data medför enligt Lantmäteriets slutrapport om särskilt värdefulla data stora positiva samhällsekonomiska nyttor på mellan 10–21 miljarder kronor årligen för föreslagna datamängder. Skogsbruket ingår däri bland föreslagna datamängder (inom kategori jordobservation och miljö/samhällssektor arella näringar).⁴¹

För att stötta myndigheterna i tillgängliggörandet har myndigheten för digital förvaltning fått i uppdrag att ta fram principer som vägleder. Dessa har nyligen varit ute på remiss.⁴²

2.2.2 Laserskanning

En första laserskanning av Sverige har genomförts av Lantmäteriet och är grunden till Lantmäteriet produkter med höjddata (Laserdata NH).⁴³ Inom projektet Geodataskog genomförs nu ett laserskanningsomdrev av delar av Sverige och genom projektet tillhandahålls produkten Laserdata skog som öppna data.⁴⁴

Skogsstyrelsens produkter Skogliga grunddata⁴⁵ baseras på laserskanningen och riksskogstaxeringens provtytor på Sveriges lantbruksuniversitet (SLU).⁴⁶

Genom tidsserier av laserskanning kan faktorer som tillväxt i skog analyseras på ett effektivt sätt. 2018 fick SLU och Skogsstyrelsen ett uppdrag från regeringen⁴⁷ att uppdatera, utveckla och tillgängliggöra Skogliga grunddata. Uppdraget innebär

⁴⁰ Regeringsbeslut 2019. Uppdrag att analysera budgetära konsekvenser av myndigheters tillgängliggörande av värdefulla datamängder. I2019/01415/DF.

⁴¹ Lantmäteriet 2020. Delrapport regeringsuppdrag. Tillgängliggörande av särskilt värdefulla datamängder. Dnr 2019:007157.

⁴² Myndigheten för digital förvaltning. Principer för tillgängliggörande av information för vidareutnyttjande. <https://www.digg.se/om-oss/var-verksamhet/remisser/remisser-fran-digg/principer-vid-tillgangliggorande-av-information-for-vidareutnyttjande> (Hämtad 2020-05-26).

⁴³ Lantmäteriet. Geodataprodukter. <https://www.lantmateriet.se/sv/Kartor-och-geografisk-information/geodataprodukter/produktlista/#category=hojddata>. (Hämtad 2020-06-03).

⁴⁴ Lantmäteriet. Laserdata skog. <https://www.lantmateriet.se/sv/Kartor-och-geografisk-information/geodataprodukter/produktlista/laserdata-skog/> (Hämtad 2020-06-05).

⁴⁵ Skogsstyrelsen. Mer innehåll i karttjänsten Skoglig grunddata. <https://www.skogsstyrelsen.se/sjalvservice/karttjanster/skogliga-grunddata/skogliga-grunddata-innehall> (Hämtad 2020-06-03).

⁴⁶ Sveriges lantbruksuniversitet. Riksskogstaxeringen. Om inventeringen. <https://www.slu.se/centrumbildningar-och-projekt/riksskogstaxeringen/om-riksskogstaxeringen/om-inventeringen/> (Hämtad 2020-06-03).

⁴⁷ Regeringsbeslut 2019. Uppdrag att uppdatera, utveckla och tillhandahålla digitala kunskapsunderlag med skogliga grunddata. N2019/01449/SK.

en ny laserscanning av de skogsklädda delarna av Sverige och förbättrade produkter⁴⁸.

2.2.3 Satellitdata och satellitdatabaserade produkter

Europeiska kommissionen har tillsammans med ett antal europeiska rymdorganisationer, däribland den svenska Rymdstyrelsen, tagit ett initiativ som går under benämningen Copernicus.⁴⁹ Genom programmet har tillgången till aktuella och kostnadsfria satellitdata ökat markant. För att ytterligare underlätta användningen av satellitdata arbetar Rymdstyrelsen för att skapa ett Nationellt Rymddatalabb⁵⁰ som kommer att vara en nationell kunskaps- och datahub för svenska myndigheters arbete med jordobservationsdata och för utveckling av AI-baserad analys av data. Syftet är att öka användningen av data från rymden för att utveckla samhället och industrin.

Redan idag finns flera goda exempel på projekt och användartillämpningar som nyttjar öppna data, satellitdata och laserscanningen för att skapa mervärde hos användare. Några exempel är:

- Skogsdatalabbet⁵¹ som samlar metoder, produkter och användarexempel för öppen användning.
- Nationella marktäckedata (NMD) som Naturvårdsverket publicerade i maj 2019⁵² som ligger till grund för mycket av den statistik som presenteras för skyddade områden. Utöver den aktuella karteringen av skogsmarken i NMD har Naturvårdsverket gjort analyser för att kartera förekomsten av kontinuitetsskogar med stöd av satellitdata och flygbilder från 60-talet och framåt.⁵³
- Nyligen genomförda riskanalyser för angrepp av granbarkborre och riskområden för granbarkborre⁵⁴

Tidsserier av satellitdata och även laserdata i kombination med att data, produkter och metoder blir mer tillgängliga ökar möjligheten att mer noggrant kartera och följa upp olika förekomster i landskapet.

⁴⁸ Skogsstyrelsen. Uppdrag att uppdatera Skoglig grunddata. <https://www.skogsstyrelsen.se/om-oss/var-verksamhet/regeringsuppdrag/uppdatera-skogliga-grunddata/> (Hämtad 2020-06-03).

⁴⁹ Rymdstyrelsen. Rymddata Copernicus. <https://www.rymdstyrelsen.se/rymddata/datakallor/copernicus/> (Hämtad 2020-06-03).

⁵⁰ Rymdstyrelsen. Rymddata nationella Rymddatalabbet. <https://www.rymdstyrelsen.se/rymddata/samarbeten-och-projekt/nationellt-rymddatalabb/> (Hämtad 2020-06-03).

⁵¹ Skogsstyrelsen och SLU <http://skogsdatalabbet.se/> (Hämtad 2020-06-03).

⁵² Naturvårdsverket. Nationella Marktäckedata (NMD). <http://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Kartor/Nationella-Marktackedata-NMD/> (hämtad 2020-05-04).

⁵³ Metria AB. Kartering av kontinuitetsskog i boreal region. Slutrapport. Metria AB på uppdrag av naturvårdsverket. https://gpt.vic-metria.nu/data/land/Slutrapport_Kartering_av_kontinuitetsskog_boreal_region_20170117.pdf (Hämtad 2020-05-04).

⁵⁴ Skogsstyrelsen och SLU. Förändringsanalys, granbarkborre – nu finns webb-applikation för test. <http://skogsdatalabbet.se/forandningsanalys-granbarkborre-nu-finns-webb-applikation-for-test/> (Hämtad 2020-06-03).

2.3 Tidigare uppföljningar

Frivilliga avsättningar har följts upp vid ett flertal tidigare tillfällen. Uppföljningarna har varierat i ambitionsnivå avseende urval och om fältinventeringar har genomförts. Efter uppföljningen 2010 ändrades metoden för att samla in uppgifter vilket innebär att uppdelningen på små- och mellanskogsbruket inte tillämpas. Den officiella statistiken avseende arealen frivilliga avsättningar redovisas istället per ägarklass, enskilda eller övriga ägare.

Tabell 1 Översikt över tidigare uppföljningar och metoder av frivilliga avsättningar

Ägarkategori	Tid	Urvals- eller totalundersökning	Enkät/intervju	Svarsfrekvens	Inventering
Småskogsbruket	1997/98	Urval av 1 000 brukningsenheter	Postenkät kombinerat med telefonintervju av ett urval av de som inte svarat	64 %	Nej
	2001	Urval av 2 001 brukningsenheter	Postenkät kombinerat av telefonintervju av de som inte svarat	50 %	Ja
	2006	Urval av ca. 7 800 brukningsenheter	Intervju	Okänt	Ja
	2010	Urval av 2 974 brukningsenheter	Intervju	50 %	Ja
	2016	Stickprovsurval av 18 gruppcertifierade och 4 direktcertifierade brukningsenheters skogsbruksplaner.	Enkät	99 %	Nej
	2017/18	Stickprov för fältinventering	Telefonintervju & fältinventering	45 % telefonintervju & 23 % fältinventering	Ja
	2019	Stickprovsurval ur gruppcertifierade och direktcertifierade brukningsenheter. Enkät till icke-certifierade brukningsenheter,	Enkät	Okänt	Nej
Mellanskogsbruket	1996/97	Totalundersökning	Postenkät kombinerat med telefonintervju av de som inte svarat	75 %	Nej
	2001	Totalundersökning	Postenkät kombinerat med telefonintervju av de som inte svarat	100 %	Ja
	2006	Totalundersökning	Enkät	< 50 %	Nej
	2010	Sammanslagning med undersökning i småskogsbruket, se ovan.			
	2016	Sammanslagning med undersökning i småskogsbruket, se ovan.			
	2017/18	Sammanslagning med undersökning i småskogsbruket, se ovan.			
	2019	Sammanslagning med undersökning i småskogsbruket, se ovan.			

Ägarkategori	Tid	Urvals- eller totalundersökning	Enkät/intervju	Svarsfrekvens	Inventering
Stor-skogsbruket	1996/97	Totalundersökning	Enkät kombinerat med intervjuer	Statens fastighetsverk ingick inte	Nej
	2001	Totalundersökning	Enkät kombinerat med intervjuer	100 %	Nej
	2006	Totalundersökning	Enkät	100 %	Ja, statliga ägda
	2010	Totalundersökning	Enkät	100 %	Ja
	2016	Totalundersökning	Enkät	100 %	Nej, GIS analyser
	2017/18	Stickprov för fältinventering	Inställd av resursbrist	..	..
	2019	Totalundersökning	Inte aktuellt	100 %	Nej

3 Problembeskrivning

3.1 Instrumentets utformning

Som beskrivits i bakgrundskapitlet hade en del större skogsbolag som ett svar på marknadens och konsumenternas ökade miljökrav börjat arbeta med skogscertifieringar och ekologiska landskapsplaner i början av 1990-talet. I samband med omläggningen av den svenska skogspolitiken 1993 blev detta arbetssätt av intresse för politiken och statsförvaltningen och Skogsstyrelsen fick ganska snart ett uppdrag om uppföljning av frivilliga avsättningar.

Två viktiga delar i omläggningen av skogspolitiken var ett betonde av miljövärden och en avreglering till förmån för en politik som vilar på frihet under ansvar och sektorsansvarsprincipen. Frivilliga avsättningar som instrument passade väl in i de två bärande delarna. Staten har sedan dess framförallt arbetat med två informativa styrmedel för frivilliga avsättningar, målstyrning via areella delmål och etappmål i miljömålssystemet samt uppföljning. Vid något enstaka tillfälle kan ekonomiska stöd sägas ha bidragit när det via EU:s Landsbygdsprogram utbetalades stöd till den som ville målklassa sin fastighet. Något administrativt styrmedel till exempel via lagstiftning har inte använts. Snarare kan borttagandet av kravet på skogsbruksplan 1993 och skogs- och miljöredovisningen (SMÖR) 2008 sägas gå i motsatt riktning. Här finns en uppenbar skillnad mot till exempel hänsynstagande vid skogsbruksåtgärder som dels krävs via skogsvårdslagen §30 och där också redovisning av planerat hänsynstagande krävs i samband med anmälan eller ansökan om föryngringsavverkning i skogsvårdslagen §14.

Instrumentet frivilliga avsättningar bygger, som namnet antyder, på frivillighet hos skogsägaren att själv besluta om vilka områden på skogsfastigheten som ska omfattas. I definitionen ingår även att åtgärder som kan skada dess natur-, kulturmiljö- eller sociala värde inte ska utföras samt att området ska finnas dokumenterat i plan eller annan handling. Varken staten eller någon annan kan eller ska alltså ta beslutet. Här skiljer sig frivilliga avsättningar från till exempel formella skydd. Frivilligheten innebär också att staten vid uppföljning av dessa inte normativt kan värdera en skogsägars enskilda frivilliga avsättning om den är lämplig, ska avverkas eller flyttas. Staten kan däremot på aggregerad nivå i en uppföljning värdera om något ökar eller minskar eller hur varaktigheten och naturvårdskvaliteten utvecklas.

Skogscertifieringarna har alltså varit starkt drivande för utvecklingen av frivilliga avsättningarna vilket indikeras i skillnaden i arealandelen frivilliga avsättningar mellan certifierad och icke certifierad skogsmark. Baserat på tidigare uppföljningar⁵⁵ förefaller inte etappmålet om frivilliga avsättningar vara särskilt väl förankrat med skogsbruket och inte heller utgöra grundincitamentet för att arbeta med att utveckla de frivilliga avsättningarna utan incitamenten är betydligt starkare knutet till certifieringarna och dess krav.

⁵⁵ Skogsstyrelsen. Avrapportering av regeringsuppdrag om frivilliga avsättningar. Meddelande 4/2017.

I de skogsbrukscertifieringssystem som växte fram under andra halvan av 1990-talet finns krav på både dokumentation (till exempel via skogsbruksplan) och redovisning via revision eller annan förfrågan. Dessa system talar å ena sidan för att certifierade markägare redan har dokumentation och rutiner och därmed uppstår ingen extra uppgiftslämnarbörda att också vid förfrågan redovisa motsvarande information till Skogsstyrelsen eller annan myndighet. Å andra sidan kan skogsbrukscertifieringssystemen ses som ett marknadssystem och därmed också en del av sektorsansvaret och därav inte lika relevant för Skogsstyrelsen att följa upp. Nu finns dock ett statligt etappmål i miljömålssystemet om frivilliga avsättningar och krav från regering och riksdag att följa upp dessa.

Sammanfattningsvis finns en grundproblematik med ojämn och svag incitamentsstruktur för frivilliga avsättningar. De statliga åtgärder och styrmedel som används bedöms ha haft mycket liten effekt på måluppfyllelse. Både ur ett samhälls- och företagsperspektiv finns motiv att frivilligt avsätta skog och redovisa dessa. Svenskt skogsbruk kan presenteras och marknadsföras som hållbart och svenska företag får tillträde till en global virkesmarknad. För den enskilde markägaren blir den kopplingen och incitamenten svagare eftersom det är flera mellanled mellan markägare och slutkonsument av den träfiberbaserade produkten. Likaså kan det vara svårt för den enskilde markägaren att se sin roll i att upprätthålla skogs- och miljöpolitikens principer om sektorsansvar och frihet under ansvar. För den enskilde är incitamentet starkare inom marknadssystemen med skogsbrukscertifiering som ibland inte bara innebär tillgång till virkesmarknaden utan även premier i form av något högre virkespriser.

3.2 Svarsfrekvens och täckningsfel

Ett grundläggande problem för Skogsstyrelsen i de hittillsvarande uppföljningarna av frivilliga avsättningar har varit att få markägare att dela med sig av information, till exempel svara på intervjuer och enkäter eller förmedla kartmaterial. Svartsfrekvenserna i tidigare intervju/enkät-undersökningar framgår av tabell 2 nedan. Låg svartsfrekvens går till viss del att hantera med statistiska metoder men ett extra problem är om bortfallen inte är jämnt fördelade och representativa. Till exempel vet vi inte om de som väljer att inte delta har större eller mindre areal frivilliga avsättningar än de som deltar. Det finns också skevheter i vilka markägarkategorier som deltar. De allra största markägarna levererar årligen heltäckande kartmaterial till Skogsstyrelsen för användning i myndighetens statistikproduktion, här är alltså datatillgången och deltagandet gott. Därunder finns en grupp markägare som har relativt stort skogsinnehav men som inte tillhör de allra största, ibland kallade mellanskogsbruket. Dit hör till exempel allmänningsskogar, en del kommuner, aktiebolag och stiftelser. Dessa har å ena sidan så stora arealer att det krävs mer avancerade system för register men har å andra sidan väldigt slimmade organisationer och begränsade resurser att tillhandahålla underlag. Vid senaste uppföljningen var det stora svårigheter att få flera markägare i denna grupp att tillhandahålla underlag. Den sista gruppen markägare utgörs av i första hand alla enskilda ägare. Här har det också varit stora och ökade bortfall i genomförda uppföljningar men den typen av bortfall bör gå att hantera med bättre statistisk design och mer avancerade bortfallsanalyser.

Förevändningarna för att inte delta har till exempel varit att krav på redovisning även i uppföljningssammanhang inskränker på begreppet *frivilliga* avsättningar eller en oro att underlaget kan komma att användas för andra syften än uppföljning. En del av detta problem kan troligen förklaras med hur detta naturvårdsinstrument vuxit fram och benämnts.

De senaste uppföljningarna bygger på uppgifter från certifieringarna. Runt 37 procent av den produktiva skogsmarken är emellertid inte certifierade. I de senaste uppföljningarna har skattning av areal på den icke certifierade skogsmarken beräknats via uppräkningsstal baserat på uppföljningen 2010. För att kunna följa upp de icke certifierade brukningsenheterna med en enkät eller liknande krävs uppgifter från certifikatägare om de certifierade brukningsenheterna i mellan- och småskogsbruket. Sådana uppgifter är inte idag möjligt att få fram.

Inventering av små- och mellanskogsbruket som utfördes mellan 2017–2018 var en kombination av telefonintervjuer och fältmätningar. Här uppmanades markägare att delge kartor över sina frivilliga avsättningar för bedömning av bland annat naturvärdeskvalitet, dock framkom i samband med intervjuerna en utbredd misstänksamhet hos markägare att myndigheten ägnade sig åt nyckelbiotopkartläggning som i framtiden kunde komma att skada markägarens privata intressen.

Tabell 2 Utlottade, intervjuade och fältinventerade objekt i små och mellanskogsbruket exklusive Svenska kyrkan 2017–2018 uppdelat på landsdel.

Landsdel	Utlottade	Intervjuade	Fältinventerade
Norra Norrland	159	69	8
Södra Norrland	167	75	36
Svealand	259	113	51
Götaland	384	194	112
Totalt	969	451	207

Tabellen ovan visar att endast ca 21 procent av de tillfrågande var villiga att lämna ut kartor för lokalisering av frivilliga avsättningar. Det stora svarsbortfallet medför ett stort merarbete matematiskt vid skattningsförfarandet men resulterar också i en stor skevhet i resultatet då dem som svarat inte kan anses som en representativ grupp av markägare. Då vissa respondenten har ett incitament att delge kartor medan andra inte har samma incitament går det således inte att anta att bortfallet är slumpmässigt vilket betyder att skattningarna med största säkerhet är skeva och inte representativa för populationen som helhet.

Hur stor ovan nämnda misstänksamhet är bland markägare går inte att kvantifiera på ett säkert sätt. Att 21 procent av de tillfrågade var villiga att lämna ut uppgifter betyder inte att 79 procent var misstänksamma eftersom en osäker andel av dessa inte lämnar ut av andra skäl, till exempel att de har glömt, inte vill ödsla tid etc. Klart är dock att en icke oansenligt stor andel av markägarna hyser en misstänksamhet och motvilja att lämna ut dessa uppgifter till myndigheten.

3.3 Geografiskt läge

I flera uppföljningarna av frivilliga avsättningar har det saknats uppgifter om geografiskt läge i små- och mellanskogsbruket och därför har det inte varit möjligt att göra kvalitetssäkring av den skattade arealen frivilliga avsättningar.

Kvalitetssäkringen innebär att det från bruttoarealen rensas bort arealen som är improduktiv skogsmark, formella skydd etc. i syfte att kunna jämföra med tidigare uppföljningar från Skogsstyrelsen.

Problemen med uppföljning av de frivilliga avsättningarnas geografiska läge beror på med vilken precision som avses. För till exempel statistikproduktion och uppföljning av etappmål är sannolikt länsvisa uppgifter tillräckligt. Det innebär större möjligheter att inhämta uppgifter via enkäter.

Men för studier av varaktighet och naturvårdskvalitet (se nedan) kan det ställa högre krav på kunskap av geografiskt läge för enskilda bestånd som är frivilligt avsatta. Detsamma gäller behov och önskemål av andra analyser. Det gäller inte minst för att kunna utvärdera det samlade naturvårdsarbetet med formellt skydd, frivilliga avsättningar, hänsynsytor och improduktiv skogsmark och hur dessa instrument kompletterar varandra till exempel avseende konnektivitet. Tillgång till det geografiska läget i kombination med nya datakällor ger en möjlighet att klassificera frivilliga avsättningar, till exempel:

- Bedöma om området har haft skoglig kontinuitet/oförändrat sedan 1960-talet.
- Kvalitet, till exempel om det aktuella området sammanfaller med befintliga nyckelbiotoper eller har en för området viktig trädslagsblandning / markfuktighet.
- Konnektivitet, är det geografiska läget av betydelse för den gröna infrastrukturen.

Datainsamling av kartmaterial för enskilda bestånd medför olika problem. Som nämnts ovan har det i tidigare uppföljningar funnits problem med deltagande. Det problemet kan tänkas vara större ju mer precist underlag som efterfrågas.

Därutöver finns det problem av mer teknisk karaktär som till exempel i vilket format informationen kan tillhandahållas, hur den kan lagras och datakvalitet.

3.4 Varaktighet

En frivillig avsättning innebär till skillnad från formellt skyddad skogsmark att markägaren själv har beslutat om avsättningen utan att få ersättning från staten. Det innebär att markägaren också har beslutsmandatet att upphöra med eller flytta den frivillig avsättningen. Är markägaren certifierad finns inom dessa system vissa rutiner för hur ett sådant beslut kan ske och dokumenteras.

För att kunna utvärdera de frivilliga avsättningarnas betydelse krävs en bedömning av dessas varaktighet, om dessa bevaras, ersätts eller upphör utan att ersättas. Att de upphör eller ersätts behöver inte bedömas som negativt, de kan till

exempel upphöra genom att bli formellt skyddade och de kan ersättas med andra frivilliga avsättningar med högre naturvårdskvalitet.

Tidigare uppföljningar har hanterat frågan om varaktighet genom att i intervju och enkät fråga markägaren om dennes ambition om den förväntade varaktigheten. Men det har inte funnits något system för att följa upp den faktiska varaktigheten. Ett mindre försök gjordes 2016 där varaktigheten studerades på det material som hade samlats in tidigare. Hittillsvarande uppföljningar har genomförts som intermittenta punktinsatser vilket medfört att statistisk design och datalagring inte varit anpassad till att använda insamlad data för varaktighetsstudier.

För flera av de största markägarna⁵⁶ har Skogsstyrelsen tecknat avtal om årlig leverans av dataunderlag vilket innebär stora möjligheter för varaktighetsstudier för den gruppen. För övriga markägare behöver system utvecklas. För studier av varaktighet finns behov av hög geografisk precision i insamlad data (enskilda bestånd) men det innebär inte att det krävs heltäckande dataunderlag, en stickprovsundersökning bör kunna vara tillräcklig.

En särskild fråga som rör varaktigheten av frivilla avsättningar är hur avsättningarna hanteras i samband med försäljning av skogsfastigheter. Denna fråga har fått ökad aktualitet under etappmålsperioden då Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket involverats i ärenden där områden med relativt stora arealer frivilliga avsättningar sålts och där den nya ägaren inte haft samma ambition som den tidigare ägaren. Det har inneburit att berörda myndigheter har vidtagit åtgärder och omprioriteringar. Naturvårdsverket och berörda länsstyrelser har till exempel fått hantera några stora fjällnära avsättningar som helt eller delvis planerats för avverkning. Naturligtvis har en fastighetsägare rätt att sälja sin fastighet och den nya ägaren rätt att ta sina egna beslut om eventuella frivilliga avsättningar, mer ur myndigheternas perspektiv vore det önskvärt med en bra dialog, så att naturvärden kan tillvaratas på ett effektivt sätt

Av tabell 3 nedan framgår att arealen försåld produktiv skogsmark under åren 2011–2018 var totalt 1 563 412 hektar vilket motsvarar 7 procent av den totala arealen produktiv skogsmark. Årligen säljs sålunda i genomsnitt runt 1 procent av den produktiva skogsmarken. Om det antas att samtliga försålda lantbruksfastigheter hade 5 procent frivilligt avsatta områden innebär det att närmare 80 000 hektar överlåtits under perioden 2011–2018 eller i genomsnitt knappt 9 800 hektar per år.

⁵⁶ Holmen Skog, Kopparfors skogar, SCA, Statens fastighetsverk, Sveaskog, Svenska Kyrkan

Tabell 3 Antal försålda lantbruksfastigheter med produktiv skogsmark (hektar) mellan åren 2011–2018

Län	Antal	Areal skogsmark	Total areal skogsmark
Stockholms län	1 274	28 252	288 000
Uppsala län	1 488	28 673	489 000
Södermanlands län	967	19 132	339 000
Östergötlands län	1 308	35 071	626 000
Jönköpings län	2 705	71 407	703 000
Kronobergs län	3 242	61 953	607 000
Kalmar län	1 778	50 893	733 000
Gotlands län	936	16 758	126 000
Blekinge län	1 247	19 107	185 000
Skåne län	3 447	40 049	357 000
Hallands län	1 718	34 246	275 000
Västra Götalands län	9 296	141 638	1 198 000
Värmlands län	6 338	114 595	1 334 000
Örebro län	2 079	25 867	573 000
Västmanlands län	634	12 739	304 000
Dalarnas län	4 701	84 542	2 061 000
Gävleborgs län	2 926	60 511	1 451 000
Västernorrlands län	4 722	122 256	1 731 000
Jämtlands län	4 308	205 893	2 823 000
Västerbottens län	5 325	220 010	3 269 000
Norrbottnens län	3 453	169 820	4 196 000
Hela landet	63 892	1 563 412	23 668 000

Källa: Lantmäteriet, specialuttag för offentlig verksamhet.

Myndigheterna uppfattar att de större bolagen ofta har en bra dialog med länsstyrelserna om frivilliga avsättningar och myndigheternas planer för områdesskydd så att staten kan rikta resurser mot sådant som inte är frivilligt avsatt, vilket är viktigt ur ett kostnadseffektivitetsperspektiv.⁵⁷ Denna ansats följer även av den nationella strategin för formellt skydd av skog.⁵⁸ I de fall det råder oklarhet om varaktigheten i en frivillig avsättning behöver dock myndigheterna beakta skyddsbehov för värdefulla skogar som ska prioriteras enligt strategin.

Riksdagen har beslutat att Sveaskog med start år 2002 ska avyttra tio procent av sitt markinnehav för att stärka enskilt skogsbruk. Försäljningen sker genom det så kallade markförsäljningsprogrammet. Syftet är att stärka det enskilda skogsbruket och totalt handlar det om 436 000 hektar.

3.5 Naturvårdskvalitet

En grund för den officiella statistiken är att den ska utgöra en värderingsfri beskrivning av en viss företeelse. Att i det sammanhanget redovisa de frivilliga avsättningarnas naturvårdskvalitet ställer särskilda krav på mätmetoden.

En första fråga gäller om naturvårdskvaliteten ska beskrivas på en absolut nivå (det enskilda beståndet) eller på en relativ nivå (är det bestånden med de högsta naturvärdena på fastigheten som har avsatts). Att bedöma dem relativt kräver

⁵⁷ Detta har bland annat lyfts fram av Riksrevisionen. (RiR 2018:17. S.37).

⁵⁸ Naturvårdsverket. 2017. Nationell strategi för formella skydd av skog. Reviderad version. Rapport 6762.

totalinventering av hela fastigheter och att det skulle vara möjligt att ranka naturvärden. Det bedöms inte vara resursmässigt rimligt eller lämpligt utifrån grundansatsen om värderingsfri statistik. En bedömning av de frivilliga avsättningarnas naturvårdskvalitet handlar alltså om beskrivningar på absolut nivå.

Begreppet naturvårdskvalitet har i tidigare uppföljningar och i nuvarande definition av frivilliga avsättningar innefattat natur-, kulturmiljö- och socialt värde.

I de hittillsvarande uppföljningarna har naturvårdskvaliteten bedömts via fältinventering av Skogsstyrelsens personal. Varje uppföljningstillfälle har utarbetat sin egen fältinstruktion men en grund för klassningen av naturvårdskvalitet har varit nyckelbiotopsmetodiken. Dessutom har det med viss variation mellan uppföljningarna samlats in beskrivande data om markegenskaper, trädslagsfördelning, ålder med mera. Utöver naturvärdena har även bedömningar gjorts av eventuellt kulturmiljövärde eller socialt värde.

Att få tillgång till mer heltäckande digital kartinformation eller åtminstone ett stort stickprov innebär möjligheter att beskriva naturvårdskvaliteten med andra datakällor och inte via en särskild fältinventering, vilket testades för de större skogsägare som levererar heltäckande kartmaterial.⁵⁹ Data från frivilliga avsättningar analyserades med hjälp av Riksskogstaxeringens inventeringsresultat och på så sätt kunde till exempel naturtypsklassning och skogstyp beskrivas. Motsvarande analyser skulle kunna göras mot kartsikt över registrerade naturvärden (nyckelbiotoper, värde-trakter med mera) eller mot nationella marktäckedata (skogstyp).

Fältinventeringar ger möjlighet till den mest detaljerade informationen men de innebär också höga kostnader för datainsamling. För att få tillräckligt bra kvalitet i bedömningar mellan inventerare och över tid krävs tydliga definitioner, metodbeskrivningar, utbildningar och kalibreringar. En fördel är att använda sig av befintliga metoder till exempel för bedömning av nyckelbiotoper eller naturtyper. De är beprövade metoder och används i andra sammanhang vilket förbättrar användningen av statistiken då den kan jämföras med andra undersökningar.

Att istället använda andra datakällor för att beskriva naturvärden är sannolikt mer kostnadseffektivt men möter då andra problem av mer teknisk karaktär. Att jämföra ett stickprov med ett annat, till exempel Riksskogstaxeringen, innebär risk för alltför liten matchning och dålig statistisk kvalitet. Istället krävs heltäckande data om frivilliga avsättningar, som finns för de största skogsägarna, eller heltäckande data för den andra datakällan, till exempel nationella marktäckedata eller skogliga grunddata. Även registrerade naturvärden i stor omfattning till exempel värdekärnor underlättar detta arbetssätt. Det innebär också begränsningar i vilka variabler som kan användas för att beskriva naturvårdskvaliteten och dessa är tillräckliga.

---

⁵⁹ Skogsstyrelsen. Avrapportering av regeringsuppdrag om frivilliga avsättningar. Meddelande 4/2017.

3.6 Transparens med mer öppen data och satellitdata

Idag finns grundläggande data över skogsmark och stor tillgång till äldre och aktuella satellitdata. Data registreras kontinuerligt och skapar tidsserier som tillsammans med AI-metoder ger goda tekniska och kostnadseffektiva förutsättningar att följa framför allt varaktighet men också naturvårdskvalitet och konnektivitet. Detta ger möjlighet att skapa bättre underlag för kunskapsstöd och beslutsfattande både hos myndigheter men även hos den enskilda markägaren.

Ett system där de frivilliga avsättningarna klassificeras utifrån naturvårdskvalitet och konnektivitet kan ge markägaren en insikt i den frivilliga avsättningens betydelse och fungera som vägledning i det fall en markägare vill förändra sina frivilliga avsättningar.

Med anledning av de ökade kraven och förväntningarna på internationell rapportering av andra effektiva arealbaserade skyddsåtgärder (OECM) som ska kunna beaktas i målstrukturer behöver förutsättningar och former för rapportering av frivilliga avsättningar utvecklas. För att möjliggöra att de internationella organ som ansvarar för statistik om skydd och OECM såsom EEA, FAO, CBD med flera ska kunna få relevanta underlag behöver rapportering inkludera objektrelaterad information om frivilliga avsättningar. Det innebär även att berörda aktörer behöver samtycka till att sådan information rapporteras.

Inom EU och nationellt betonas vikten av att information ska finnas som Öppen data. Den samhällsekonomiska nyttan av tillgängliggörande av offentliga data är betydande (se avsnitt 1.5) likaså ökar transparensen och den demokratiska kontrollen genom ökad insyn.

Sammantaget är det en tydlig trend med en alltmer avancerad teknik som möjliggör för mer effektiva uppföljningar tillsammans med politiska krav på mer transparens och öppenhet.

4 Utvecklingsmöjligheter

4.1 Befintligt uppföljningssystem av areal frivilliga avsättningar

Skogsstyrelsen införde 2019 en ny statistikprodukt som redovisar arealen frivilliga avsättningar per län och ägarklass. Produkten ska uppdateras årligen. Metoden för datainsamling testades i samband med ett regeringsuppdrag 2016⁶⁰ och infördes sedan i samband med ett annat regeringsuppdrag 2019.⁶¹ Denna metod och statistikprodukt skulle kunna utgöra grund för och utvecklas och kompletteras för att även omfatta de efterfrågade aspekterna om geografiskt läge, varaktighet och naturvårdskvalitet.

Metoden består av tre olika datainsamlingar för olika kategorier av markägare. I den första kategorin återfinns markägare som Skogsstyrelsen tecknat avtal eller överenskommelser med för årligt tillhandahållande av heltäckande digitalt kartmaterial över de frivilliga avsättningarna. I dagsläget⁶² avser detta Holmen Skog, Kopparfors skogar, SCA, Statens Fastighetsverk, Sveaskog samt Svenska Kyrkan. Tillsammans svarar dessa för 37 procent av arealen frivilliga avsättningar.

I nästa kategori återfinns certifierade skogsägare (bortsett de som levererar digital kartinformation). Dessa fångas via en enkät till de organisationer som innehar grupp- eller direktcertifikat hos FSC eller PEFC och står för ytterligare 47 procent av de frivilliga avsättningarna.

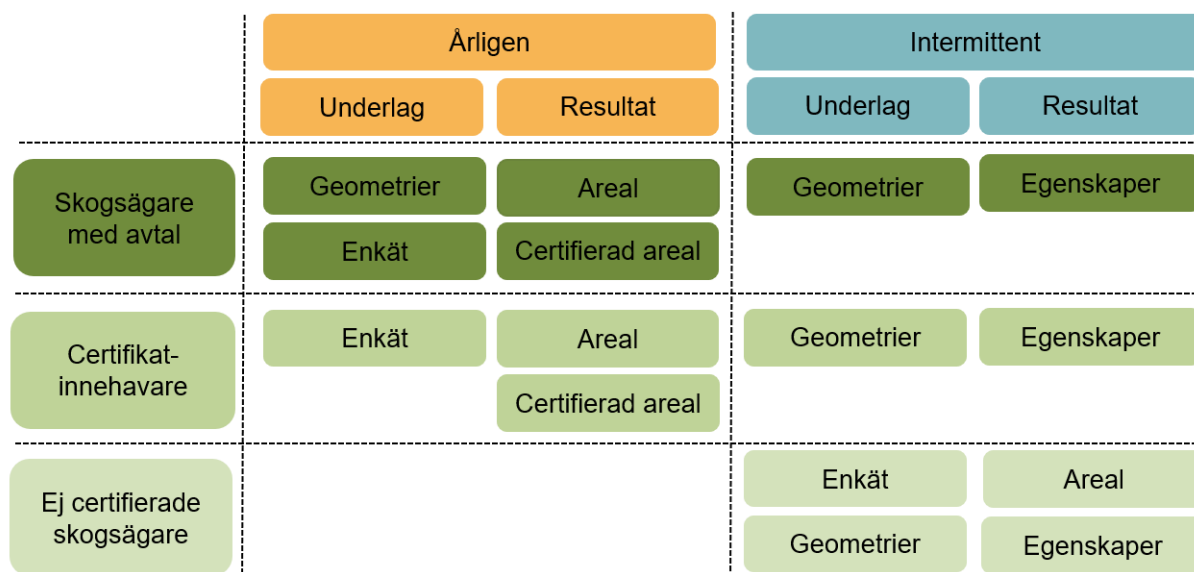
Den sista kategorin utgörs av icke-certifierade skogsägare. För dessa krävs också datainsamling via enkät men eftersom det inte finns en tillgänglig urvalsram kräver det en enkät till samtliga skogsägare som får svara både på om de är certifierade och hur stor areal frivilliga avsättningar de har. Det gör arbetet mer omfattande och kan inte genomföras årligen, de senaste undersökningarna är från 2010 respektive 2017/18.

---

⁶⁰ Skogsstyrelsen. 2017. Avrapportering av regeringsuppdrag om frivilliga avsättningar. Meddelande 4/2017.

⁶¹ Hultgren B (red) 2019. Statistik om formellt skyddad skog, frivilliga avsättningar, hänsynsytor och improduktiv skogsmark. Skogsstyrelsen Rapport 2019/18

⁶² Eriksson A. 2020. Frivilliga avsättningar och certifierad areal 2019. Statistiskt meddelande JO1404 SM2001. Skogsstyrelsen

Figur 1 Schematisk bild över datainsamling för uppföljning av frivilliga avsättningar.

4.2 Utveckling av befintlig metod

För den kategori som årligen levererar digitalt heltäckande kartmaterial till Skogsstyrelsen finns också stora möjligheter att hantera de utvecklade behoven att redovisa geografiskt läge, varaktighet och naturvårdskvalitet. Geografiskt läge redovisas redan idag per län och andra regionala indelningar. Varaktigheten kan studeras både genom att jämföra de årliga versionerna av dataunderlaget och jämförelser med andra datakällor till exempel formellt skydd, fastighetsregistret och mot utförda avverkningar. Här behövs snarast ett beslutat arbetssätt om när och hur varaktigheten ska redovisas. Även naturvårdskvaliteten kan med detta material beskrivas antingen genom GIS-analyser mot andra datakällor eller via fältinventering eller en kombination. En ytterligare möjlighet skulle vara att utveckla avtalen med de levererande organisationerna till att utöver kartmaterial även tillhandahålla attributdata från beståndsregistren.

För certifikatinnehavare som idag lämnar arealuppgifter via en årlig enkät finns flera utvecklingsbehov. Den aktivitet som skulle ge störst effekt vore om fler i denna kategori kunde flytta till kategorin skogsägare med avtal. Det vill säga att de tecknade avtal med Skogsstyrelsen om årlig leverans av heltäckande digitalt kartmaterial. Det skulle stärka kvaliteten i arealstatistiken och öka möjligheterna att studera geografiskt läge, varaktighet och naturvårdskvalitet.

För ej certifierade markägare inhämtas information intermittent via enkät. Som framgick av problembeskrivningen i kapitel 2 är det största problemet den låga svarsfrekvensen, kostnaden för fältinventering, avsaknaden av digitalt kartmaterial och en tillgänglig urvalsram vilket skulle sänka kostnaderna då det inte längre krävs en enkät till ett stickprov av samtliga skogsägare som får svara både på om de är certifierade och hur stor areal frivilliga avsättningar de har.

Ett alternativ är att den årliga enkäten till certifikatinnehavare och den intermittenta enkäten till ett stickprov av samtliga skogsägare ersätts med en årlig enkät (se även 4.4.3 Uppgiftsskyldighet). En sådan enkät kan eventuellt samordnas med Skogsstyrelsens statistikprodukt Åtgärder i skogsbruket. För att

på ett bättre sätt kunna studera varaktigheten kan även den statistiska designen utvecklas till att stödja detta. En metod med Sampling with Partial Replacement (SPR) har tidigare föreslagits men inte införts⁶³.

4.3 Metoder baserade på fjärranalys och öppna data

Metoder baserade på fjärranalys och öppna data har den fördelen att de kan genomföras kostnadseffektivt och på ett sätt som blir likartat över hela landet.

För att bedöma naturvårdnyttan av en enskild frivillig avsättning behöver, som det beskrivs ovan, kvalitet, läge i landskapet och varaktighet bedömas. Med stöd av redan befintliga data är det möjligt att utveckla automatiserade metoder som klassificerar en frivillig avsättning. Kvalitetsbrister i indata (till exempel precisionen för geografiskt läge) innebär att en viss andel klassas felaktigt, något som kan beräknas genom en jämförelse med fältinventering.

Metoder baserade på fjärranalys kan även användas för att planera, styra och effektivisera fältbaserade metoder.

Olika arbeten pågår för att nyttja nya tekniker, till exempel påbörjas under året en förstudie hos Skogsstyrelsen som ska beskriva vilka digitala underlag kan tas fram som stöd för naturvärdesbedömningar och identifiera potentiellt höga naturvärden i skogen (Digitala naturvärden – förstudie om ett digitalt kunskapsunderlag). I förstudien ingår samverkan med andra aktörer för att hitta en form för metodutveckling.

I nedanstående tabell listas de variabler som samlats in i de två senaste uppföljningarna av de frivilliga avsättningarnas naturvårdskvalitet samt hur dessa är insamlade och en bedömning om de är möjliga att inhämta via andra datakällor. Sammanställningen visar att nästan alla variabler kan inhämtas via andra datakällor och kräver inte separat fältinventering. Det som inte kan fångas med andra metoder är till exempel bedömning av nyckelbiotop (som inte registrerad), naturvärdesbedömning enligt Sveaskogs metod och behov av naturvårdande skötsel. Att använda andra datakällor är, som tidigare nämnts, beroende på tillgången till kartdata för de frivilliga avsättningarna. Ju större tillgång desto större möjlighet, speciellt i de fall de ska analyseras mot stickprovsinventeringar som Riksskogstaxeringen. Utöver denna tabell kan det läggas till andra variabler som är relevanta men som inte funnits med i tidigare undersökningar till exempel skoglig kontinuitet där det finns tillgång till andra datakällor.

---

⁶³ Skogsstyrelsen 2009. Ny metod och nya definitioner i uppföljningen av frivilliga avsättningar. Meddelande 3/2009.

Tabell 3 Förteckning över variabler för naturvårdskvalitet i tidigare uppföljningar av frivilliga avsättningar insamlade via fältinventering och en bedömning av möjliga andra datakällor för motsvarande information.

Naturvårdsvariabler i tidigare undersökningar (2009, 2017/18) ^{64, 65}		Fältinventering (2009, 2017/18)	GIS-analys med andra datakällor
Definitionsuppfyllnad	Formellt skydd		Ja
	Produktiv skogsmark	Bedömning	Nationella marktäckedata, Riksskogstaxeringen eller Skogliga grunddata
Kvalitetsklassificering	Naturvärdesklass	Bedömning av nyckelbiotop, objekt med naturvärde, utvecklingsmark, skyddszon eller annat.	Registrerade naturvärden i befintliga inventeringar t.ex. nyckelbiotoper, objekt med naturvärden. Eventuellt skyddszoner mot andra ägoslag.
	Habitattyp	Enbart 2017/18 Bedömning enligt Riksskogstaxeringens metod	Riksskogstaxeringen, Naturtypskartan
Naturvårdsvariabler	Arter	Signal- eller rödlistade arter, ej systematisk inventering	Förekomst i Artportalen.
	Trädslagsblandning	Provytemätning	Riksskogstaxeringen alternativt skogstyp via Nationella marktäckedata Skogliga grunddata (TGL), SLU Skogskarta (TGL)
	Maxålder	Provytemätning, borring	Riksskogstaxeringen
	Naturvärdesträd	Provytor, bedömning av antal	Nej Finns i stadsmiljö ⁶⁶

⁶⁴ Skogsstyrelsen 2009. Frivilliga avsättningar. Fältmanual till uppföljning av frivilliga avsättningar. Version 2009-09-15.

⁶⁵ Skogsstyrelsen 2017. Frivilliga avsättningar. Instruktion till uppföljning av frivilliga avsättningar. Version 1.0 2017-05-17.

⁶⁶ Skogsstyrelsen och SLU. Stadsträd.se. http://skogsdatalabbet.se/avandarexempel_stadstrad/ (Hämtad 2020-06-05).

Naturvårdsvariabler i tidigare undersökningar (2009, 2017/18) ^{64, 65}		Fältinventering (2009, 2017/18)	GIS-analys med andra datakällor
	Torrträd och högstubbar	Provytor, bedömning av antal	Riksskogstaxeringen
	Lågor	Provytor, bedömning av antal	Riksskogstaxeringen
	Beståndsstruktur	Endast 2009.	Riksskogstaxeringen
	Naturvärdesbedömning	Provytor, Sveaskogs metod	Nej
Skogs- och ståndortsvariabler	Virkesförråd	Bedömning (relaskop/höjdmätare)	Skogliga grunddata
	Ståndortsindex	Bedömning	Riksskogstaxeringen
	Ålder	Bedömning (ev borkkärna)	Riksskogstaxeringen
	Fuktighet	Bedömning	Riksskogstaxeringen, Markfuktighetskartan, NMD markfuktighetsindex
Landskapsperspektiv	Värdeavtal eller vitryggsavtal	Endast 2009. Manuell kartbedömning	Ja, automatiserat mot befintliga registrerade naturvårdsavtal och värdeavtal
	Avstånd till befintliga naturvärden	Endast 2009. Mätning i karta	
	Prioriterad skogstyp	Endast 2009. Bedömning jämfört med nationell strategi för formellt skydd av skog	Nej. Går att utvärdera med fjärranalysbaserade data, men finns ej genomfört
Naturvårdande skötsel	Behov av skötsel	Bedömning	Nej
	Typ av skötsel	Bedömning	Nej
	Utförd skötsel	Bedömning	Nej, ev. gallringsuttag via skillnadsanalys
Övrigt	Kulturmiljövärden	Bedömning av typ av kulturmiljö	Förekomst av registrerade kulturmiljöer FMIS, SoH
	Sociala värden	Bedömning av typ av socialt värde. Skillnader mellan 2009 och 2017/18	Nej, ev. stigar och leder och närhet till bebyggelse, avstånd till tätort.

4.4 Statistiksekretess och lagstadgat uppgiftsskyldighet

4.4.1 Sveriges officiella statistik och frivilliga avsättningar

Skogsstyrelsen är en av 28 statistikansvariga myndigheter som ansvarar för officiell statistik inom olika områden. Skogsstyrelsen ansvarar för statistikområdena miljö- och sociala frågor i skogsbruket, sysselsättning och produktion i skogsbruket. Under hösten 2019 tillkom en ny årlig statistikprodukt – Frivilliga avsättningar och certifierad areal. Statistiken ska beskriva hur stora arealer skogsägare frivilligt har avsatt för naturvårdsändamål samt hur stor areal som omfattas av de två certifieringssystemen PEFC respektive FSC. Den nya statistikprodukten är i sin tur en del i en ny statistikprodukt som tillkom våren 2019 om Formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar, hänsynsytor samt improduktiv skogsmark med SCB som statistikansvarig myndighet.

Den officiella statistiken är reglerad på flera olika sätt via lag, förordning, föreskrifter, allmänna råd, riktlinjer och handböcker till exempel när det gäller kvalitet, offentlighets- och sekretessregler, sekretess och uppgiftsskyldighet.

4.4.2 Statistiksekretess

I offentlighets- och sekretesslagen (2009:4009), OSL, finns bestämmelser om tystnadsplikt i det allmännas verksamhet och om förbud att lämna ut allmänna handlingar, som omfattas av sekretess. Dessa bestämmelser avser förbud att röja uppgift oavsett om det är muntligen eller på annat sätt. Förbudet att röja uppgifter som avses i 24 kap 8 § OSL gäller alla anställda på myndigheten och innebär att uppgift inte får utnyttjas utanför den verksamhet för vilken den är sekretessreglerad.

Vissa uppgifter som Skogsstyrelsens anställda tar befattning med i sitt arbete är sekretesskyddade enligt 24 kap 8 § OSL. Bestämmelserna säger bland annat att sekretess gäller för en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden i sådan särskild verksamhet hos myndighet som avser framställning av statistik. Vidare anges i 8 § tredje stycket att uppgift för bland annat forsknings- eller statistikändamål får lämnas ut om det står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men. Bestämmelserna gäller även för den som utan att vara anställd deltar i myndighetens arbete. Vad som ingår i ”personliga eller ekonomiska förhållanden” och ”skada och men” prövas från fall till fall av myndigheten och ytterst av domstol. SCB har gjort en bred tolkning av dessa begrepp i sin sekretesspolicy.⁶⁷ Uppgifterna skyddas av mycket stark sekretess. Datainsamling för statistikproduktion innebär via statistiksekretesskyddet ingen inskränkning i äganderätten såsom det har tolkats i uppdraget.

Regler om meddelarfrihet finns i tryckfrihetsförordningen (TF) och yttrandefrihetsgrundlagen (YGL). Meddelarfrihet innebär en möjlighet att straffritt lämna ut vanligtvis sekretessbelagda uppgifter till massmedia för offentliggörande.

⁶⁷ SCB. Sekretesspolicy 2019-09-11.

<https://www.scb.se/contentassets/99b579ae03d245c1a5700c12947746cf/sekretesspolicy.pdf>

(Hämtad 2020-05-25)

Meddelarfriheten inskränks genom särskilda bestämmelser i OSL. I slutet av respektive kapitel i OSL anges vilken tystnadsplikt som i just det kapitlet inskränker meddelarfriheten. Detta innebär olika stort utrymme för meddelarfrihet för Skogsstyrelsens anställda. I 24 kap. 9 § OSL framgår att meddelarfriheten är inskränkt när det gäller statistiksekretessen.

Den som med avsikt avslöjar en sekretessbelagd uppgift som han eller hon är skyldig att hålla sekretessbelagd kan dömas för brott mot tystnadsplikt. Regler om påföljd för den som uppsåtligen eller av oaktsamhet röjer uppgifter i strid med offentlighets- och sekretesslagen finns i 20 kap 3 § brottsbalken. Där framgår att om någon röjer någon uppgift, som han är pliktig att hemlighålla enligt lag eller annan författning eller enligt förordnande eller förbehåll som har meddelats med stöd av lag eller annan författning, eller utnyttjar han olovligen sådan hemlighet, dömes, om ej gärningen eljest är särskilt belagd med straff, för brott mot tystnadsplikt till böter eller fängelse i högst ett år.

4.4.3 Uppgiftsskyldighet

I lag (2001:99) om den officiella statistiken finns bestämmelser om officiell statistik och i 7 § regleras uppgiftsskyldighet på följande sätt:

7 § Följande är skyldiga att till de statistikansvariga myndigheterna lämna uppgifter för den officiella statistiken och uppgifter för framställning av europeisk statistik som en myndighet enligt en EU-förordning ska ge in till Europeiska kommissionen:

1. näringsidkare,
2. ägare till en fastighet där någon annan driver jordbruk, skogsbruk, eller trädgårdsodling eller håller djur,
3. stiftelser och ideella föreningar, samt
4. kommuner, regioner och kommunalförbund.

Skyldigheten att lämna uppgifter för den officiella statistiken gäller inte uppgifter som avser förhållanden som ligger mer än tre år tillbaka i tiden.

Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om uppgiftsskyldigheten enligt första stycket.

Regeringen får vidare bemyndiga en myndighet att meddela föreskrifter om skyldigheten att lämna uppgifter för den officiella statistiken. Lag (2019:908).

I sista stycket i 7 § finns ett bemyndigande vilket regleras vidare i förordningen (2001:100) om den officiella statistiken där det i 15 § framkommer följande:

15 § En statistikansvarig myndighet får inom sitt verksamhetsområde meddela föreskrifter om verkställighet av bestämmelserna om uppgiftsskyldighet i 7 och 8 §§ lagen (2001:99) om den officiella statistiken och 5–5 d §§ denna förordning. Förordning (2013:946).

Regleringen innebär en skyldighet för bland annat näringsidkare att lämna uppgifter för den officiella statistiken och att Skogsstyrelsen som statistikansvarig myndighet har ett bemyndigande om att kunna ta fram verkställighetsföreskrifter

som inte anger något nytt utan endast hur tillämpning ska ske, till exempel att man ska använda en särskild blankett eller att vi vill ha in uppgifterna skriftligen eller via digitalt verktyg osv. Det är sålunda enbart möjligt att meddela föreskrifter som fyller ut det som redan står i lag och förordning, inte komma med nya krav.

I förordningen 5 § anges uppgiftsskyldighet om följande:

Näringsidkare

5 § Näringsidkare ska för den officiella statistiken lämna uppgifter om

- 1. namn och person- eller organisationsnummer för den som bedriver verksamheten,*
- 2. produktion av varor och tillhandahållande av tjänster,*
- 3. förbrukning av varor och anlåtande av tjänster,*
- 4. antalet anställda, deras sysselsättning, löner och yrken samt vakanser,*
- 5. lagerhållning,*
- 6. investeringar,*
- 7. beställningar, köp, försäljningar och leveranser av varor och tjänster,*
- 8. priser för varor och tjänster,*
- 9. intäkter och kostnader,*
- 10. import och export,*
- 11. energiåtgång,*
- 12. tillgångar och skulder,*
- 13. sparande samt kapital-, kredit- och valutaförhållanden,*
- 14. omfattning av upplåtelse av nyttjanderätt, och*
- 15. miljöskyddskostnader.*

Förordning (2013:946).

5 a § Näringsidkare som driver jordbruk, skogsbruk, eller trädgårdsodling eller som håller djur ska, utöver de uppgifter som avses i 5 §, för den officiella statistiken lämna uppgifter om

- 1. registerbeteckning, areal, markanvändning samt ägar- och arrendeförhållanden i fråga om den fastighet eller del av fastighet där verksamheten bedrivs,*
- 2. sysselsättning och tillträdesår för de personer som ingår i verksamheten, och*
- 3. djurhållning.*

Ägare till fastighet där någon annan bedriver sådan verksamhet som avses i första stycket ska lämna uppgift om namn och adress för den som bedriver verksamheten samt uppgift om den areal som används i verksamheten.

Förordning (2013:946).

Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket gör bedömningen att uppgiftsskyldigheten även omfattar frivilliga avsättningar. Skogsägare är näringsidkare och omfattas därför av 5 och 5a §§ och i 5 a § anges att skogsägare ska lämna uppgifter om markanvändning vilket torde innebära uppgifter om hur skogsmarken används, dvs. om målet med ägandet är produktionsinriktat skogsbruk eller om målet är naturvård i form av frivilliga avsättningar.

Skogsstyrelsen har hittills inte utnyttjat möjligheten att föreskriva om uppgiftslämnande för någon av sina 14 statistikprodukter inom den officiella statistiken. Bedömningen har varit att den extra administrationen inte varit nödvändig för insamlandet och att kvaliteten inte blivit sämre när uppgiftslämnandet är frivillighet.

Erfarenheterna från andra myndigheter till exempel SCB och Statens jordbruksverk, indikerar tydligt förbättrade svarsfrekvenser när krav på uppgiftslämnande finns i föreskrifter och respondenterna blir medvetna om detta. Hos SCB har till exempel statistikprodukten *Industrins vattenförsörjning* förbättras i kvalitet då de inför 2015-års undersökning infördes uppgiftslämnarplikt. Svartsbortfallet gick från 44 procent (år 2010) till drygt 10 procent (år 2015).⁶⁸

En tillämpning av uppgiftsskyldigheten behöver eventuellt inte tillämpas på alla markägare. En indelning är mellan enskilda och övriga skogsägare, en annan kan vara baserad på fastighetens storlek.

De enskilda skogsägarna är cirka 320 000 personer som äger cirka 225 000 brukningsenheter. Om samtliga ska lämna uppgifter om frivilliga avsättningar innebär det en administrativ börda för både skogsägaren och insamlande aktör. En möjlighet är att arbeta med stickprovsundersökning där mindre än 1 procent skulle beröras eventuellt i kombination med att undersökningen inte görs årligen utan med glesare intervall. I tidigare undersökningar har det ibland också använts en lägsta areal på fastigheten för att ingå i undersökningen, till exempel bara större än 10 hektar.

För övriga skogsägare skulle också en avgränsning kunna göras utifrån areal där organisationer över en viss storlek har en årlig uppgiftsskyldighet medan organisationer under den storleken hanteras med hjälp av stickprov där endast utlottade organisationer har en uppgiftsskyldighet. Utöver de sex organisationer Skogsstyrelsen redan tecknat avtal om dataleverans med finns drygt 100 organisationer som äger mer än 5 000 hektar skogsmark, varav 10 äger mer än 50 000 hektar skogsmark. En bedömning är att dessa organisationer står för ca 250 000 hektar respektive 180 000 hektar frivilliga avsättningar som via avtal eller krav på uppgiftslämnande skulle kunna tillhandahållas Skogsstyrelsen och därmed förbättra statistikens kvalitet.

4.5 Ekonomiska incitament

En del i problembilden som beskrivs i kapitel 2 är avsaknaden av incitamentsstruktur för markägarna att redovisa sina frivilliga avsättningar. Ett införande av ekonomiska styrmedel, inom ramen för statsstödsreglerna, skulle kunna öka markägarens villighet att redovisa sina frivilliga avsättningar till berörda myndigheter. Ett direktstöd eller skattelättnad kräver någon typ av ansökan och inlämnande av uppgifter till Skogsstyrelsen, Skatteverket eller annan berörd myndighet. Uppgifter som sedan kan användas för den officiella

⁶⁸ SCB. Industrins vattenförsörjning 2015.
https://www.scb.se/contentassets/6212195289bb44b28ea5f3fd46242d74/mi0903_bs_2015.pdf
(Hämtad 2020-06-01).

statistiken. Är stödbeloppet eller skattelättnaden tillräckligt stor och den administrativa bördan liten kan man förväntas sig en stor villighet att lämna underlag.

En annan variant av ekonomiska styrmedel är att låta den markägare som redovisat sina frivilliga avsättningar till berörd myndighet också bli prioriterad i fråga om befintliga stöd till exempel Nokås, Ädellövstöd eller inom Landsbygdsprogrammet. Att även låta det vara en prioritet för Naturvårdsavtal kan ge motsatt effekt eftersom dessa räknas som formellt skyddad skogsmark och inte frivilliga avsättningar i den officiella statistiken.

Den svenska skogspolitiken innehåller inga produktionsstöd och generellt väldigt få övriga ekonomiska stöd till skogsbruket. Ett införande av ekonomiska styrmedel för att redovisa (och även öka) markägarnas frivilliga avsättningar kan uppfattas som ett brott mot principerna om frihet under ansvar och sektorsansvar. Det går också ifrågasätta hur frivilliga de frivilliga avsättningarna är om staten ersätter dem ekonomiskt. Skogsstyrelsens nuvarande definition innebär att markägaren själv ska ha fattat beslut om att avsätta ett område för naturvårdsändamål utan att staten fattat beslut om inskränkningar i skogsbruket för samma område.

Frågan om ett ekonomiskt stöd för redovisning frivilliga avsättningar bör betraktas i ett bredare skogs- och miljöpolitiskt sammanhang där det finns andra syften än redovisningsskäl bakom ett sådant införande. En sådan utredning ligger utanför ramen för detta uppdrag men i den nu pågående skogsutredningen⁶⁹ utreds olika förslag på nya och utvecklade skydds- och ersättningsformer.

4.6 Datavärdskap

Tillgång till heltäckande digitalt kartmaterial har tidigare nämnts som en åtgärd som bedöms ge stor effekt i en förbättrad och utvecklad uppföljning av frivilliga avsättningar. I det sammanhanget finns frågan om datavärdskap, vem eller vilka skulle kunna husera en sådan datamängd. I dagsläget finns flera aktörer som hanterar delar av denna data.

Fem av de sex organisationer som levererar kartmaterial till Skogsstyrelsen gör det genom en gemensam konsult, Triona AB, som också sköter drift och publicering av materialet på Skogsindustriernas hemsida⁷⁰. Flera av aktörerna publicerar också liknande information på sina egna hemsidor. Den sjätte levererar data direkt till Skogsstyrelsen. För produktion av den officiella statistiken anlitar Skogsstyrelsen Metria AB för bearbetning och sammanställning. Bearbetningen består i att göra GIS-analyser mot formellt skyddad skog och nationella marktäckedata. Anledningen är att Metria via avtal med Naturvårdsverket har samlad information om den formellt skyddade skogen och som används till SCB:s och Naturvårdsverkets gemensamma statistikprodukt Skyddad skog.

⁶⁹ Regeringen. Kommittédirektiv. Stärk äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen. Dir. 2019:46. http://media.skogsutredningen.se/2019/12/dir-2019_46.pdf (Hämtad 2020-06-10).

⁷⁰ Skogsindustrierna. Karta över frivilligt avsatt och skyddad skog. <https://www.skogsindustrierna.se/hallbarhet/vardekedjan/hallbart-skogsbruk/frivilligt-avsatt-skog/karta/> (Hämtad 2020-06-05).

Även skogsägarrörelsen hanterar data över frivilliga avsättningar via det gemensamma bolaget Svenska Skogsägarplaner AB som håller en databas över de digitala skogsbruksplaner som upprättas hos Södra, Mellanskog och Norra skog. Vid tidigare förfrågningar att dela med sig av det datamaterialet till Skogsstyrelsen har det funnits oklarheter i om detta är möjligt utan varje markägares godkännande. Vid några tillfällen har dock aggregerad statistik kunnat redovisas. Dessa utgör en väsentlig del av de frivilliga avsättningarna och det skulle vara värdefullt om eventuella problem med utelämnande för statistikproduktion gick att lösa.

För enskilda markägare har Skogsstyrelsen en Mina sidor-tjänst där det finns möjlighet för markägaren att ta del av information om sin fastighet, planera åtgärder, skicka in ärenden med mera. Markägaren kan ge fullmakt till tjänsten åt sitt skoglige ombud eller till Skogsstyrelsen inför en rådgivning. Tjänsten är under stor ombyggnad och eventuellt skulle den på några års sikt kunna utvecklas så att markägaren kan registrera och skicka in sina frivilliga avsättningar. Skogsstyrelsen har tidigare uttryckt en avsikt att utveckla e-tjänsten så att markägaren kan dokumentera och distribuera information om frivilliga avsättningar till berörda.⁷¹

4.7 Skogsägares egenredovisning

Det går också tänka sig att skogsägare själva redovisar sina frivilliga avsättnings geografiska läge, varaktighet och naturvårdskvalitet, på objektsnivå eller som aggregerad statistik.

Flera större skogsägare till exempel Sveaskog och SCA har karttjänster på sina hemsidor där deras frivilliga avsättningar redovisas tillsammans med viss information om naturvårdskvalitet. Det finns också en gemensam karttjänst hos Skogsindustrierna för flera av de största skogsägarna. Dessa uppgifter är dock inte nedladdningsbara.

Många företag och organisationer redovisar årliga rapporter över miljöhänsyn vid skogsbruksåtgärder, gröna bokslut eller liknande. Motsvarande årliga rapporter för de frivilliga avsättningar görs normalt inte. Viss generell information kan förekomma i årsredovisningar eller hållbarhetsredovisningar. För certifierade skogsägare finns också revisionsrapporter tillgängliga.

Certifieringssystemen FSC och PEFC innehåller också krav på transparens där den certifierade markägare på förfrågan ska visa dokumentation, till exempel över de frivilliga avsättningarna. Detta regelverk syftar till öppenhet i specifika situationer och inte till att myndigheter systematiskt ska inhämta uppgifter för sin statistikproduktion.

Sammanfattningsvis finns viss egenredovisning av skogsägarna angående sina frivilliga avsättningar men den är inte tillräckligt omfattande för att kunna ersätta myndigheternas statistikproduktion.

---

⁷¹ Skogsstyrelsen 2015. Informationsbehov för god miljöhänsyn. Meddelande 5/2015

5 Slutsatser och förslag

5.1 Slutsatser

Som framgår av bakgrundskapitlet har de politiska ambitionerna och initiativen avseende naturvård och biologisk mångfald i skogen varit en pågående process från slutet av 1980-talet till idag. En process som skett på både nationell, inom EU och på internationell nivå och där de frivilliga avsättningarna från början varit centrala tillsammans med de formella skydden. Höjda politiska ambitioner har inneburit ökade mål och krav på mer frivilligt avsatta arealer men utan incitamentshöjande styrmedel och åtgärder. Istället har skogsbrukets certifieringar varit starkt drivande till att den certifierade arealen, och därmed även frivilliga avsättningar, enligt FSC eller PEFC utvecklades kraftigt. Skogsstyrelsen har under denna period återkommande följt upp de frivilliga avsättningarnas areal men inte följt upp varaktighet och naturvårdskvalitet i samma utsträckning. Varaktighet och förändringar av frivilliga avsättningar i tid och rum behöver bättre kunna beskrivas.

Frivilliga avsättningar är knutna till etappmål i miljö kvalitetsmålet Levande skogar men de är också viktiga för att nå andra mål beslutade av riksdagen och regeringen och mål inom EU och FN, vilka ofta innebär ökade krav på hållbarhet, bevarande av biologisk mångfald och skydd samt krav på redovisning, dokumentation, inrapportering och transparens kring areal, varaktighet och naturvårdskvalité av frivilliga avsättningar. Tolkningen av detta uppdrag innebär att ett system ska föreslås där statistik ska tas fram för uppföljning av frivilliga avsättningar. Utifrån denna tolkning är föreslagna systemet inte anpassat till krav och behov av redovisning gentemot andra politiska processer och mål nationellt och inom EU och FN. Ett sådant system kräver ett nytt regeringsuppdrag.

I delar av nuvarande system för uppföljning av frivilliga avsättningar är bortfallet för stort (svarsfrekvens på 21 procent) och kvalitetsbristerna för höga. Skogsstyrelsen har som statistikansvarig myndighet en skyldighet att värna kvaliteten och nyttja de möjligheter och instrument som finns i regelverket kring den officiella statistiken, vilket bland annat inbegriper lagstadgad uppgiftsskyldighet.

Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket gör bedömningen att uppgiftsskyldigheten inom ramen för Sveriges officiella statistik omfattar frivilliga avsättningar samt att dessa även berör en enskilds personliga och ekonomiska förhållanden, som samlats in i statistiksyfte, omfattas därför av statistiksekretessen och därmed skyddas av mycket stark sekretess. Ytterst prövas detta av domstol.

Idag finns alltmer högupplösta data både i tid och rum och avancerad teknik i form av satellit, fjärranalys och laserskanning. Tillsammans möjliggör detta för nya och kostnadseffektiva sätt att följa upp de skogs- och miljöpolitiska målen och därmed de frivilliga avsättningarna men också för skogsägarna att mer kostnadseffektivt bevara och bruka skogsresursen.

Från civilsamhället och politiken nationellt och inom EU och FN finns ökade krav på mer transparens och öppenhet, även avseende de frivilliga avsättningarna.

Myndigheters information och data ska finnas som öppna data vilket har skapat stora samhällsekonomiska nyttor. Internationell rapportering om skyddade och på annat sätt bevarade områden, tex till EEA, Europeiska miljöbyrån, förutsätter att medlemsländerna tillhandahåller geografiska och områdesvisa underlag för att möjliggöra inkludering av data i redovisningar. Detta innebär att så länge sådana geografiska data inte kan rapporteras kommer heller inte den internationella statistiken inom sakområdet kunna återspegla den typen av information.

Idag saknas en tillräcklig transparens kring frivilliga avsättningar och det krävs en utveckling för att möta ökade behov. Transparens finns dock sedan flera år bland sex stora skogsägande organisationer kring deras frivilliga avsättningar och geografiska läge. Årligen levererar dessa digitalt kartmaterial till Skogsstyrelsen.

Samtidigt finns ökade krav på integritet (GDPR). Bland skogsägarrepresentanter som utredningen varit i kontakt med uttrycks dessutom att det finns ett förtroendeglapp bland vissa medlemmar i skogsägarföreningar gentemot ett system där enskilda skogsägare ska lämna ut geografiska uppgifter om sina frivilliga avsättningar till myndigheter. En rädsla finns kring sekretessen och att uppgifterna kan lämnas ut och användas i andra sammanhang, trots att statistiksekretessen inte möjliggör för detta, och i slutändan en oro att som enskild skogsägare bli av med sin mark.

Vid sidan av den politiska processen har skogscertifieringarna utvecklats som ett svar på marknadens miljökrav och varit det huvudsakliga incitamentet för skogsbruket att frivilligt avsätta areal för naturvårdsändamål. Hur marknaden och skogscertifieringarna kommer att utvecklas framöver har inte ingått i detta uppdrag. FSC har i en ny standard från 1 juli 2020 stärkt krav vilken bland annat innebär att kravet naturvårdsändamål (fem procent) har kompletterats med krav på att ytterligare fem procent ska avsättas eller skötas med anpassade metoder för att bevara och utveckla naturvärden eller sociala värden.⁷²

5.2 Förslag

Första förslaget handlar om att en frivillig digital inrapportering av frivilliga avsättningar ska erbjudas samtliga markägare via en lämplig teknisk plattform, till exempel Skogsstyrelsens Mina sidor.

Därefter delas förslagen in i in i storleksklasserna små- och storskogsbruket (se avsnitt 1.4 för definitioner). Skälen till detta är att dessa två kategorier skiljer sig åt vad gäller näringsstruktur, storlek på skogsinnehav, möjlighet att hantera uppgiftslämnarbörda, certifieringssystem och i vissa delar också i synen på transparens och öppenhet.

Avslutningsvis redovisas ett förslag på uppföljning av varaktighet och naturvårdskvalité för de frivilliga avsättningar. Förslaget kring varaktighet och naturvårdskvalité kommer enbart kunna göras för storskogsbruket då geografisk

⁷² FSC. Kommer snart: en nivåhöjning för FSC-skogsbruk i Sverige. <https://se.fsc.org/se-se/pressrum/pressmeddelanden#/publication/5e33faa08c2b300004266bfd/599ac02d6aca040d0066f169?&sh=false> (Hämtat 2020-05-08).

information om de frivilliga avsättningarna i småskogsbruket inte kommer samlas in.

Förslagen till system bör i framtiden samordnas med skogsutredningens⁷³ förslag i allmänhet och i synnerhet förslag om nya flexibla skydds- och ersättningsformer. En sådan samordning väntas dock ske först om ett eller ett par år eftersom Skogsutredningens förslag ska beredas i Regeringskansliet och eventuellt utredas vidare.

5.2.1 Frivillig inrapportering

Förslag: För samtliga markägare ska Skogsstyrelsen erbjuda en möjlighet till digital inrapportering av frivilliga avsättningar via en lämplig teknisk plattform. Inrapporteringen ska vara frivillig.

Skäl till förslag: I förslagen nedan ska det inom en snar framtid erbjudas en frivillig digital inrapportering av frivilliga avsättnings geografiska läge via en lämplig teknisk plattform, till exempel Skogsstyrelsens Mina sidor. Syftet med inrapporteringen är att möjliggöra för myndigheterna att tillhandahålla statistik om frivilliga avsättningar och målet är att i framtiden möjliggöra för statistisk redovisning. Inrapporteringen ska sålunda omfattas av statistiksekretess med möjlighet för markägare att välja om inrapporterade uppgifter ska betraktas som allmän handling och lämnas ut eller inte.

Förslaget bör kompletteras med information och rådgivning och andra relevanta åtgärder i syfte att marknadsföra och göra tjänsten allmänt känd bland markägare. Om tillräckligt många markägare använder tjänsten och den aggregerade statistiken har tillräckligt hög tillförlitlighet, representativitet och kvalité kan den frivilliga inrapporteringen ersätta andra insamlingsmetoder.

5.2.2 Småskogsbruket

Förslag: Fortsätta med dagens metod som innebär en årlig insamling av areal via certifieringen (PEFC och FSC) med möjlighet till länsuppdelning. System för att mäta varaktighet och naturvårdskvalitet och inrapportering av uppgifter om exakta geografiska läget för frivilliga avsättningar avvaktas tills systemet för storskogsbruket har utvärderats.

Skäl till förslag: Att fortsätta med en frivillig stickprovsundersökning innebär att fortsätta med samma metod som idag för att skatta arealen frivilliga avsättningar men att avvakta med att skatta varaktighet och naturvårdskvalité. Skälet till det senare är att bortfallet bland respondenter som frivilligt ombuds lämna ut geografiska uppgifter idag är för stort (svarsfrekvens på 21 procent) vilket påverka kvaliteten alltför negativt.

Uppgiftsskyldighet införs inte vilket beror på misstro och bristande tillit bland representanter för skogsägarna för hur de geografiska uppgifterna ska användas av Skogsstyrelsen och större marginalkostnader och uppgiftslämnararbörda bland skogsägare med mindre skogsfastigheter. Genom att avvakta resultatet och

⁷³ Regeringen. Kommittédirektiv. Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen. Dir. 2019:46. http://media.skogsutredningen.se/2019/12/dir-2019_46.pdf (Hämtad 2020-06-10).

utvärdering av förslag till ny metod (se nedan) för storskogsbruket är det också möjligt att samla in ett bredare underlag för framtida beslut om framtida metod för småskogsbruket.

De krav på transparens som finns för certifierade markägare bedöms inte vara lämpligt att åberopa för Skogsstyrelsens statistikproduktion. Syftet med den är som kontrollmekanism för enstaka aktiviteter/fastigheter inom certifieringssystemet. Om Skogsstyrelsen skulle använda den som argument för systematisk datainsamling i stor skala finns risken att den mekanismen i certifieringssystemen undergrävs.

Nackdelar med förslaget är att det inte kommer att vara möjligt att på kort sikt följa upp varaktighet och naturvårdskvalitet i småskogsbruket. Förslaget kan också betraktas som ett misslyckande i denna del av uppdraget från regeringen.

Ytterligare en nackdel är att systemet inte tillgodoser politikens och civilsamhällets mer generella krav på transparens och offentliggörande för användande av uppgifter om frivilliga avsättningar för andra behov och krav och för uppfyllande av andra mål och processer.

I fortsatta arbetet med ett system för småskogsbruket är det stor vikt att involvera samtliga intressenter för att i dialog hitta vägar framåt och förbättra statistiken men också minska den mistro och brist på förtroende som uttrycks av företrädare för vissa enskilda skogsägare och i slutändan öka incitamenten att delta i statistikinsamling.

5.2.3 Storskogsbruket

Förslag: Alla markägare som äger brukningsenheter som är större än 5 000 hektar produktiv skogsmark ska i enlighet med uppgiftsskyldigheten årligen digitalt inrapportera geografiska läget av sina frivilliga avsättningar. Inrapporteringen ska möjliggöra skattning av areal, varaktighet och naturvårdskvalitet.

Skäl till förslag: Dagens bortfall i denna grupp (med undantag för de sex avtalsföretagen) är idag för stor vilket leder till för stora kvalitetsbrister i framtagande av statistik. Skogsstyrelsen har som statistikansvarig myndighet en skyldighet att värna kvaliteten och nyttja de möjligheter och instrument som finns i regelverket kring den officiella statistiken. Uppgiftsskyldigheten är ett sådant instrument som andra statistikansvariga myndigheter har positiva erfarenheter av. Uppgiftsskyldigheten signalerar hur viktig statistiken är och hur betydelsefull varje markägare är för att statistiken ska uppnå fullgod kvalitet. Många av dessa organisationer är sannolikt certifierade men precis som för småskogsbruket ovan bedöms inte transparenskraven inom certifieringssystemen vara lämpliga att utnyttja för Skogsstyrelsens statistikproduktion.

Förslaget innebär en förbättring jämfört med dagens uppföljningsmetod med årliga arealuppgifter och intermittenta uppföljningar av varaktighet och naturvårdskvalitet. Digitala heltäckande underlag minskar också risken för dubbelräknad areal eftersom överlappsanalyser då kan göras mot formellt skyddad skogsmark, improduktiv skogsmark med mera. Ytterligare en förbättring är ökad transparent gentemot uppföljande myndigheter men samtidigt bedöms

statistiksekretessen omöjliggöra offentliggörande användandet av uppgifterna för andra behov och krav i annan verksamhet. Därför finns behov av att myndigheter och skogssektorn generellt tillsammans verkar för en ytterligare ökad transparens för att tillgodose andra behov och krav utöver statistikinsamling.

Förslaget med en skyldighet att besvara enkäter kan uppfattas negativt bland respondenter. Vidare innebär förslaget en ökad uppgiftslämnarbörda. För stora och certifierade markägare torde uppgiftslämnarbördan vara liten eftersom de redan omfattas av krav på dokumentation som ska visas upp på förfrågan samt att det finns en viss stordriftseffekt. Idag återfinns 460 000 ha av de frivilliga avsättningarna bland de sex organisationer som Skogsstyrelsen har avtal med. Därutöver finns tio markägare som äger mer än 50 000 ha skogsmark och bedöms ha ca 180 000 ha frivilliga avsättningar. Vidare finns 113 markägare som äger mer än 5 000 ha skogsmark och dessa bedöms ha cirka 250 000 ha frivilliga avsättningar. Storskogsbruket har alltså ca 890 000 ha frivilliga avsättningar av de ca 1 200 000 ha frivilliga avsättningar som finns totalt i landet.

Som ett räkneexempel kan antas att tidsåtgången för att ta fram och inrapportera uppgifter om geografiska läget för frivilliga avsättningar är två dagar och att dagskostnaden är 6 000 kronor. Därmed blir marginalkostnaden (kostnad per inrapporterad hektar frivillig avsättning) för ovan nämnda ägarkategorier mycket skiftande.

För de sex organisationerna som Skogsstyrelsen har avtal med blir marginalkostnaden 16 öre per inrapporterad frivillig avsättning. Motsvarande marginalkostnad för de tio markägarna och de 113 markägarna blir 70 öre respektive 5 kronor. Dessa antaganden och resultat kan ifrågasättas men det torde stå klart att marginalkostnaden av att inkludera markägare som äger under 5 000 hektar överstiger marginalnyttan som i detta fall är framtagande av aggregerad statistik för att på länsnivå redovisa uppgifter om areal, varaktighet och naturvårdskvalité. På samma sätt torde marginalkostnaden för att hantera inrapporterade data på Skogsstyrelsen öka kontinuerligt i relation till arealstorleken på den frivilliga avsättningen.

5.2.4 Naturvårdskvalitet och varaktighet

Förslag: Systemet ska möjliggöra en klassning av naturvårdskvalitet och varaktighet på aggregerad länsnivå. Naturvårdskvaliteten ska klassas med GIS-analys och andra källor. Fältinventering ska enbart användas undantagsvis. Metoden för klassning av naturvårdskvalitet ska utarbetas i detalj av Skogsstyrelsen tillsammans med Naturvårdsverket och andra relevanta aktörer. Varaktigheten kan fångas in genom krav på redovisning av geografiska läget. Även möjligheten till analyser av konnektivitet i form av ekologiska samband mellan olika avsättningar bör undersökas närmare.

Skäl till förslag: I en sammanvägning av fördelar och nackdelar (kvalitet kontra kostnad) med att använda GIS-analyser och andra källor jämfört med en fältinventering har det förra ansetts väga tyngre. Flertalet variabler som samlats in i de två senaste uppföljningarna av de frivilliga avsättningarnas naturvårdskvalitet är idag möjliga att samla in via GIS-analyser och andra källor vilket skulle öka kostnadseffektiviteten betydligt jämfört med en fältinventering.

Varaktighet i de frivilliga avsättningarna för storskogsbruket kan genom förslaget skattas via GIS-analyser och tillsammans med information om nya formella skydd, avverkningar och fastighetsförsäljningar kan statistiken analyseras och förklaras. För de organisationer som lämnar heltäckande kartmaterial årligen kan även andra omprioriteringar som inte lett till formellt skydd eller avverkning analyseras. Eventuella förändringar kan då redovisas på aggregerad nivå.

6 Litteratur/källförteckning

CBD/COP/DEC/14/8. Protected areas and other effective area-based conservation measures.

European Commission 2019. Operational conclusions from meeting 4-5/11/2019 with Swedish authorities concerning the framework of Action 5 of the Action Plan for Nature People and the Economy.

Eriksson A. 2020. Frivilliga avsättningar och certifierad areal 2019. Statistiskt meddelande JO1404 SM2001. Skogsstyrelsen.

FSC 2010. Svensk skogsbruksstandard enligt FSC med SLIMF indikatorer. FSC-STD-SWE 02-02-2010 SW.

Hultgren B (red) 2019. Statistik om formellt skyddad skog, frivilliga avsättningar, hänsynsytor och improduktiv skogsmark. Skogsstyrelsen Rapport 2019/18.

Lantmäteriet 2020. Tillgängliggörande av särskilt värdefulla datamängder. Delrapport regeringsuppdrag. Dnr 2019:007157.

Miljödepartementet PM 2019/0071/Nm. Övergripande positionspapper - arbetet inom FN:s konvention om biologisk mångfald (CBD) år 2019 med sikte mot år 2020.

Naturvårdsverket 2012. Steg på vägen – fördjupad utvärdering av miljömålen 2012. Rapport 6500.

Naturvårdsverket. 2017. Nationell strategi för formella skydd av skog. Reviderad version. Rapport 6762.

Naturvårdsverket 2018. Redovisning av regeringsuppdrag om ett prioriterat åtgärdsprogram för Natura 2000 för år 2021–2027. Skrivelse 2018-12-10.

Naturvårdsverket 2020. Årlig uppföljning av miljö kvalitetsmålet, rapport 6919.

PEFC 2017. Svensk PEFC Skogsstandard. Tekniskt dokument IV: Svenska PEFC:s Skogsstandard PEFC SWE 002:4.

Proposition 1993. En ny skogspolitik.1992/93:226.

Proposition 1998. Svenska miljömål. Miljöpolitik för ett hållbart Sverige. 1997/98:145.

Proposition 2001. Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier. 2000/01:130.

Proposition 2010. Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete. 2009/10:155.

Regeringsbeslut 2014. Etappmål för biologisk mångfald och ekosystemtjänster. M2014/593/Nm.

Regeringsbeslut 2018. Uppdrag att, inom ramen för det nationella skogsprogrammet, utarbeta en sammanhållen och regelbunden statistik om areal skogsmark. N2018/04159/SK.

Regeringsbeslut 2019. Uppdrag att, inom ramen för det nationella skogsprogrammet, utarbeta en sammanhållen och regelbunden statistik om areal skogsmark. N2019/01826/SMF – N2019/00866/SMF.

Regeringsbeslut 2019. Uppdrag att analysera budgetära konsekvenser av myndigheters tillgängliggörande av värdefulla datamängder. I2019/01415/DF.

Regeringsbeslut 2019. Uppdrag att uppdatera, utveckla och tillhandahålla digitala kunskapsunderlag med skogliga grunddata. N2019/01449/SK.

Regeringskansliet 2020. Meddelande om en europeisk grön giv. Faktapromemoria 2019/20:FPM13.

Riksrevisionen 2018. Skyddet av värdefull skog. RiR 2018:17.

Simonsson P., Gustafsson L., Östlund., 2015. Retention forestry in Sweden; driving forces, debate and implementation 1968-2003. Scand. J. res. 30 154–173.

Skogsstyrelsen 1997. Naturskydd och naturhänsyn i skogen. Meddelande 1/1997.

Skogsstyrelsen 1998. Skogsvårdsorganisationens utvärdering av skogspolitiken. Meddelande 6/1998.

Skogsstyrelsen 1998. Naturskydd och miljöarbete. Meddelande 6/1998.

Skogsstyrelsen 2009. Ny metod och nya definitioner i uppföljningen av frivilliga avsättningar. Meddelande 3/2009.

Skogsstyrelsen 2009. Frivilliga avsättningar. Fältmanual till uppföljning av frivilliga avsättningar. Version 2009-09-15.

Skogsstyrelsen 2015. Informationsbehov för god miljöhänsyn. Meddelande 5/2015.

Skogsstyrelsen. 2017. Avrapportering av regeringsuppdrag om frivilliga avsättningar. Meddelande 4/2017.

Skogsstyrelsen 2017. Frivilliga avsättningar. Instruktion till uppföljning av frivilliga avsättningar. Version 1.0 2017-05-17.

Skogsstyrelsen 2018. Statistik om formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar, hänsynsytor samt improduktiv skogsmark. Redovisning av regeringsuppdrag. Rapport 2019/18.

SOU 1992. 1990 års skogspolitiska kommitté. 1992:76.

SOU 1997. Skydd av skogsmark – behov och kostnader. Huvudbetänkande av miljövårdsberedningen. 1997:97.

SOU 2000. Framtidens miljö – allas vårt ansvar! Del 1. Betänkande från miljövårdskommittén. 2000:52.

SOU 2013. Långsiktigt hållbar markanvändning – del 1. Delbetänkande av miljömålsberedningen. 2013:43.

Ståhl P. O., Christiansen L., Wadstein M., Grönvall A., Olsson P., 2012. Skogsbrukets frivilliga avsättningar. Rapport 5/2012.

Förteckning av Internetkällor i den ordning de förekommer i texten

Skogsutredningen 2019. Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen. <https://skogsutredningen.se/>

Skogsstyrelsen. Frivilliga avsättningar och certifierad areal. <https://www.skogsstyrelsen.se/globalassets/statistik/statistiska-meddelanden/frivilliga-avsattningar-och-certifierad-areal/2018-statistiska-meddelanden-frivilliga-avsattningar-och-certifierad-areal.pdf>

European Commission. EU Biodiversity strategy for 2030. https://ec.europa.eu/info/files/communication-eu-biodiversity-strategy-2030-bringing-nature-back-our-lives_en

European Commission. TEG final report on the EU taxonomy. https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/200309-sustainable-finance-teg-final-report-taxonomy_en.pdf

Myndigheten för digital förvaltning. Principer för tillgängliggörande av information för vidareutnyttjande. <https://www.digg.se/om-oss/var-verksamhet/remisser/remisser-fran-digg/principer-vid-tillgangliggorande-av-information-for-vidareutnyttjande>

Lantmäteriet. Geodataprodukter. <https://www.lantmateriet.se/sv/Kartor-och-geografisk-information/geodataprodukter/produktlista/#category=hojddata>.

Lantmäteriet. Laserdata skog. <https://www.lantmateriet.se/sv/Kartor-och-geografisk-information/geodataprodukter/produktlista/laserdata-skog/>

Skogsstyrelsen. Mer innehåll i karttjänsten Skoglig grunddata. <https://www.skogsstyrelsen.se/sjalvservice/karttjanster/skogliga-grunddata/skogliga-grunddata-innehall>

Sveriges lantbruksuniversitet. Riksskogstaxeringen. Om inventeringen. <https://www.slu.se/centrumbildningar-och-projekt/riksskogstaxeringen/om-riksskogstaxeringen/om-inventeringen/>

Skogsstyrelsen. Uppdrag att uppdatera Skoglig grunddata. <https://www.skogsstyrelsen.se/om-oss/var-verksamhet/regeringsuppdrag/uppdatera-skogliga-grunddata/>

Rymdstyrelsen. Rymddata Copernicus. <https://www.rymdstyrelsen.se/rymddata/datakallor/copernicus/>

Rymdstyrelsen. Rymddata nationella Rymddatalabbet.

<https://www.rymdstyrelsen.se/rymddata/samarbeten-och-projekt/nationellt-rymddatalabb/>

Skogsstyrelsen och SLU <http://skogsdatalabbet.se/>

Naturvårdsverket. Nationella Marktäckedata (NMD).

<http://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Kartor/Nationella-Marktackedata-NMD/>

Metria AB. Kartering av kontinuitetsskog i boreal region. Slutrapport. Metria AB på uppdrag av naturvårdsverket. https://gpt.vic-metria.nu/data/land/Slutrapport_Kartering_av_kontinuitetsskog_boreal_region_20170117.pdf

Skogsstyrelsen och SLU. Förändringsanalys, granbarkborre – nu finns webb-applikation för test. <http://skogsdatalabbet.se/forandringsanalys-granbarkborre-nu-finns-webb-applikation-for-test/>

Skogsstyrelsen och SLU. Stadsträd.se.

http://skogsdatalabbet.se/anvandarexempel_stadstrad/

SCB. Sekretesspolicy 2019-09-11.

<https://www.scb.se/contentassets/99b579ae03d245c1a5700c12947746cf/sekretesspolicy.pdf>

SCB. Industrins vattenförsörjning 2015.

https://www.scb.se/contentassets/6212195289bb44b28ea5f3fd46242d74/mi0903bs_2015.pdf

Regeringen. Kommittédirektiv. Stärk äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen. Dir. 2019:46. http://media.skogsutredningen.se/2019/12/dir-2019_46.pdf

Skogsindustrierna. Karta över frivilligt avsatt och skyddad skog.

<https://www.skogsindustrierna.se/hallbarhet/vardekedjan/hallbart-skogsbruk/frivilligt-avsatt-skog/karta/>

FSC. Kommer snart: en nivåhöjning för FSC-skogsbruk i Sverige.

<https://se.fsc.org/se-se/pressrum/pressmeddelanden#/publication/5e33faa08c2b300004266bfd/599ac02d6aca040d0066f169?&sh=false>

Bilaga 1 Missiv remiss

Remiss av Frivilliga avsättningar – förslag på system för uppföljning av geografiskt läge, varaktighet och naturvårdskvalitet

Rapporten har utarbetats i samarbete med Naturvårdsverket och inom ramen för ett regeringsuppdrag från regeringen. I rapporten finns förslag på ett system för att redovisa de frivilliga avsättningarna.

Remissvaren ska ha inkommit till Skogsstyrelsen **senast den 31 augusti 2020**. Skogsstyrelsen beklagar en remisstid under sommaren men orsaken är att uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet 30 september 2020.

Svaren bör lämnas i bearbetningsbar form per e-post till registrator@skogsstyrelsen.se med kopia till stefan.karlsson@skogsstyrelsen.se. Ange diarienummer 2020/1919.

Stefan Karlsson
Utredare

Remissinstanser

BillerudKorsnäs AB
Birdlife
Energimyndigheten
Friluftsförbundet
FSC Sverige
GS facket
Havs- och vattenmyndigheten
Hembygdsförbundet
Holmen Skog AB
Kopparfors Skogar AB
Lantbrukarnas Riksförbund
Lantmäteriet
Länsstyrelsen Dalarnas län
Länsstyrelsen Jämtlands län
Länsstyrelsen Norrbottens län
Länsstyrelsen Skåne län
Länsstyrelsen Uppsala län
Länsstyrelsen Västerbottens län
Länsstyrelsen Västra Götalands län
Länsstyrelsen Örebro län
Naturskyddsföreningen
Näringslivets Regelnämnd NNR AB
Riksrevisionen
Riksantikvarieämbetet
Sametinget

Sapmi
Skogforsk
Skogsindustrin
Statens fastighetsverk
Statens jordbruksverk
Statistiska centralbyrån
Stora Enso AB
Sveaskog AB
Svenska Cellulosa Aktiebolaget
Svenska kyrkan
Svenska PEFC
Sveriges Allmänningsskogars Förbund
Sveriges Häradsallmäningsförbund
Sveriges Lantbruksuniversitet
WWF

AV SKOGSSTYRELSEN PUBLICERADE RAPPORTER:

- 2012:1 Kommunikationsstrategi för Renbruksplan
- 2012:2 Förstudierapport, dialog och samverkan mellan skogsbruk och rennäring
- 2012:3 Hänsyn till kulturmiljöer – resultat från P3 2008–2011
- 2012:4 Kalibrering för samsyn över myndighetsgränserna avseende olika former av dikningsåtgärder i skogsmark
- 2012:5 Skogsbrukets frivilliga avsättningar
- 2012:6 Långsiktiga effekter på vattenkemi, öringsbestånd och bottenfauna efter ask- och kalkbehandling i hela avrinningsområdena i brukad skogsmark – utvärdering 13 år efter åtgärder mot försurning
- 2012:7 Nationella skogliga produktionsmål – Uppföljning av 2005 års sektorsmål
- 2012:8 Kommunikationsstrategi för Renbruksplan – Är det en fungerande modell för samebyarna vid samråd?
- 2012:9 Ökade risker för skador på skog och åtgärder för att minska riskerna
- 2012:10 Hänsynsuppföljning – grunder
- 2012:11 Virkesproduktion och inväxning i skiktad skog efter höggallring
- 2012:12 Tillståndet för skogsgenetiska resurser i Sverige. Rapport till FAO
- 2013:1 Återväxtstöd efter stormen Gudrun
- 2013:2 Förändringar i återväxtkvalitet, val av förnygring-smetoder och trädslagsanvändning mellan 1999 och 2012
- 2013:3 Hänsyn till forn- och kulturlämningar – Resultat från Kulturpolytaxen 2012
- 2013:4 Hänsynsuppföljning – underlag inför detaljerad kravspecifikation, En delleverans från Dialog om miljöhänsyn
- 2013:5 Målbilder för god miljöhänsyn – En delleverans från Dialog om miljöhänsyn
- 2014:1 Effekter av kvävegödsling på skogsmark – Kunskapssammanställning utförd av SLU på begäran av Skogsstyrelsen
- 2014:2 Renbruksplan – från tanke till verklighet
- 2014:3 Användning och betydelsen av RenGIS i samrådsprocessen med andra markanvändare
- 2014:4 Hänsynen till forn- och kulturlämningar – Resultat från Hänsynsuppföljning Kulturmiljöer 2013
- 2014:5 Förstudie – systemtillsyn och systemdialog
- 2014:6 Renbruksplankoncept – ett redskap för samhällsplanering
- 2014:7 Förstudie – Artskydd i skogen – Slutrapport
- 2015:1 Miljöövervakning på Obsytorna 1984–2013 – Beskrivning, resultat, utvärdering och framtid
- 2015:2 Skogsmarksgödsling med kväve – Kunskapssammanställning inför Skogsstyrelsens översyn av föreskrifter och allmänna råd om kvävegödsling
- 2015:3 Vegetativt förökad skogsodlingsmaterial
- 2015:4 Global framtida efterfrågan på och möjligt utbud av virkesråvara
- 2015:5 Satellitbildskartering av lämnad miljöhänsyn i skogsbruket – en landskapsansats
- 2015:6 Lägsta ålder för förnygringsavverkning (LÅF) – en analys av följder av att sänka åldrarna i norra Sverige till samma nivå som i södra Sverige
- 2015:7 Hänsynen till forn- och kulturlämningar – Resultat från Hänsynsuppföljning Kulturmiljöer 2014
- 2015:8 Uppföljning av skogliga åtgärder längs vattendrag för att gynna lövträd och lövträdetablering.
- 2015:9 Ångermanälvsprojektet – förslag till miljöförbättrande åtgärder i mellersta Ångermanälven och nedre Fjällsjälven
- 2015:10 Skogliga konsekvensanalyser 2015–SKA 15
- 2015:11 Analys av miljöförhållanden – SKA 15
- 2015:12 Effekter av ett förrändrat klimat–SKA 15
- 2015:13 Uppföljning av skogliga åtgärder längs vattendrag för att gynna lövträd och lövträdetablering
- 2016:1 Uppföljning av biologisk mångfald i skog med höga naturvärden – Metodik och genomförande
- 2016:2 Effekter av klimatförändringar på skogen och behov av anpassning i skogsbruket
- 2016:3 Kunskapssammanställning skogsbruk på torvmark
- 2016:4 Alternativa skogsskötselmetoder i Vildmarksriket – ett pilotprojekt
- 2016:5 Hänsyn till forn- och kulturlämningar – Resultat från Hänsynsuppföljning Kulturmiljöer 2015
- 2016:6 METOD för uppföljning av miljöhänsyn och hänsyn till rennäringen vid stubbskörd
- 2016:7 Nulägesbeskrivning om nyckelbiotoper
- 2016:8 Möjligheter att minska stabilitetsrisker i raviner och slänter vid skogsbruk och exploatering – Genomgång av ansvar vid utförande av skogliga förändringar, ansvar för tillsyn samt ansvar vid inträffad skada
- 2016:9 Möjligheter att minska stabilitetsrisker i raviner och slänter vid skogsbruk och exploatering – Exempelsamling
- 2016:10 Möjligheter att minska stabilitetsrisker i raviner och slänter vid skogsbruk och exploatering – Metodik för identifiering av slänter och raviner känsliga för vegetationsförändringar till följd av skogsbruk eller exploatering
- 2016:11 Möjligheter att minska stabilitetsrisker i raviner och slänter vid skogsbruk och exploatering – Slutrapport
- 2016:12 Nya och reviderade målbilder för god miljöhänsyn – Skogssektors gemensamma målbilder för god miljöhänsyn vid skogsbruksåtgärder
- 2016:13 Målanpassad ungskogsskötsel
- 2016:14 Översyn av Skogsstyrelsens beräkningsmodell för bruttoavverkning
- 2017:2 Alternativa skötselmetoder i Råndalen – Ett projekt i Härjedalen
- 2017:4 Biologisk mångfald i nyckelbiotoper – Resultat från inventeringen – ”Uppföljning biologisk mångfald” 2009–2015
- 2017:5 Utredning av skogsvårdslagens 6 §
- 2017:6 Skogsstyrelsens återväxtuppföljning – Resultatet från 1999–2016
- 2017:7 Skogsträdens genetiska mångfald: status och åtgärdesbehov
- 2017:8 Skogsstyrelsens arbete för ökad klimatanpassning inom skogssektorn – Handlingsplan
- 2017:9 Implementering av målbilder för god miljöhänsyn – Regeringsuppdrag

- 2017:10 Bioenergi på rätt sätt – Om hållbar bioenergi i Sverige och andra länder – En översikt initierad av Miljömålsrådet
- 2017:12 Projekt Mera tall! – 2010–2016
- 2017:13 Skogens ekosystemtjänster – status och påverkan
- 2018:1 Produktionshöjande åtgärder – Rapport från samverkansprocess skogsproduktion
- 2018:2 Effektiv skogsskötsel – Delrapport inom Samverkan för ökad skogsproduktion
- 2018:3 Infrastruktur i skogsbruket med betydelse för skogsproduktionen: Nuläge och åtgärdsförslag – Rapport från arbetsgrupp 2 inom projekt Samverkansprocess skogsproduktion
- 2018:4 Åtgärder för att minska skador på skog – Rapport från samverkansprocess skogsproduktion
- 2018:5 Samlad tillsynsplan 2018
- 2018:6 Uppföljning av askåterföring efter spridning
- 2018:7 En analys av styrmedel för skogens sociala värden – Regeringsuppdrag
- 2018:8 Tillvarata jobbpotentialen i de gröna näringarna – Naturnära jobb – Delredovisning av regeringsuppdrag
- 2018:9 Slutrapport – Gemensam inlämningsfunktion för skogsägare – Regeringsuppdrag
- 2018:10 Nulägesbeskrivning av nordvästra Sverige
- 2018:11 Vetenskapligt kunskapsunderlag för nyckelbiotopsinventeringen i nordvästra Sverige
- 2018:12 Statistik om skogsägande/Strukturstatistik
- 2018:13 Föreskrifter för anläggning av skog – Regeringsuppdrag
- 2018:14 Tillvarata jobbpotentialen i de gröna näringarna – Naturnära jobb – Delredovisning av regeringsuppdrag
- 2018:15 Förslag till åtgärder för att kompensera drabbade i skogsbruket för skador med anledning av skogsbränderna sommaren 2018 – Regeringsuppdrag
- 2019:1 Indikatorer för miljö kvalitetsmålet Levande skogar
- 2019:2 Fördjupad utvärdering av Levande skogar 2019
- 2019:3 Den skogliga genbanken – från storhetstid till framtid
- 2019:4 Åtgärder för en jämställd skogssektor
- 2019:5 Slutrapport Tillvarata jobbpotentialen i de gröna näringarna – Naturnära jobb
- 2019:6 Nya målbilder för god miljöhänsyn vid dikesrensning och skyddsdikning
- 2019:7 Återkolonisering av hjortdjur inom brandområdet i Västmanland
- 2019:8 Samverkan Tiveden
- 2019:9 Samlad tillsynsplan 2019
- 2019:10 Förslag till åtgärder på kort och lång sikt för att mildra problem i områden med multiskadad ungskog i Västerbottens- och Norrbottens län
- 2019:11 Föryngringsarbetet efter skogsbranden i Västmanland 2014
- 2019:12 Utveckling av metod för nyckelbiotopsinventering i nordvästra Sverige
- 2019:13 Regler och rekommendationer för skogsbränsleuttag och kompensationsåtgärder – Kunskapsunderlag
- 2019:14 Regler och rekommendationer för skogsbränsleuttag och kompensationsåtgärder – Vägledning
- 2019:15 Underlag för genomförande av direktivet om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor
- 2019:16 Skogsbrukets kostnader för viltskador
- 2019:17 Omvärldsanalys svensk skogsnäring
- 2019:18 Statistik om formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar, hänsynsytor samt improduktiv skogsmark – Redovisning av regeringsuppdrag
- 2019:19 Attityder till nyckelbiotoper – Nulägesbeskrivning 2018
- 2019:20 Kulturmiljöer – en självklar del i skogslandskapet
- 2019:21 Skogssektorns gemensamma målbilder för god miljöhänsyn – nya och reviderade målbilder. Målbilder för kulturmiljöer/övriga kulturhistoriska lämningar
- 2019:22 Samlad tillsynsplan 2019
- 2019:23 Klimatanpassning av skogen och skogsbruket – mål och förslag på åtgärder
- 2019:24 Skogsskötsel med nya möjligheter – Rapport från Samverkansprocess skogsproduktion
- 2019:25 Mera Tall 2016-2019 – Redovisning/utvärdering (av annat projekt än regeringsuppdrag)
- 2020:1 Inverkan av skogsbruksåtgärder på kvicksilvers transport, omvandling och upptag i vattenlevande organismer
- 2020:2 Registrering av nyckelbiotoper i samband med avverkningsanmälningar och tillståndsansökningar Syntes och rekommendationer
- 2020:3 The second report on The state of the world's forest genetic resources
- 2020:4 Forest management in Sweden Current practice and historical background
- 2020:5 Kontrollinventering av hänsynsuppföljningen före avverkning – Analys
- 2020:6 Utveckling och samverkan om nyckelbiotoper 2017-2019
- 2020:7 Skattning av avverkningsvolymen – En kvalitetsstudie
- 2020:8 Viltskadeinventering 2020 i brandområdet från 2014 i Västmanland
- 2020:9 Frivilliga avsättningar – förslag på system för uppföljning av geografiskt läge, varaktighet och naturvårds-kvalitet

AV SKOGSSTYRELSEN PUBLICERADE MEDDELANDEN

Under 2017 slogs Skogsstyrelsens publikationer Rapport och Meddelande ihop till en med namnet Rapport.

2012:1	Förslag på regelförenklingar i skogsvårdslagstiftningen	2015:4	Renskogsavtal och lägesbeskrivning i frågor om skogsbruk – rennäring
2012:2	Uppdrag om nationella bestämmelser som kompletterar EU:s timmerförordning	2015:6	Utvärdering av ekonomiska stöd
2012:3	Beredskap vid skador på skog	2016:1	Kunskapsplattform för skogsproduktion – Tillståndet i skogen, problem och tänkbara insatser och åtgärder
2013:1	Dialog och samverkan mellan skogsbruk och rennäring	2016:2	Analys av hur Skogsstyrelsen verkar för att miljömålen ska nås
2013:2	Uppdrag om förslag till ny lagstiftning om virkesmätning	2016:3	Delrapport – Främja anställning av nyanlända i de gröna näringarna och naturvärden
2013:3	Adaptiv skogsskötsel	2016:4	Skogliga skattningar från laserdata
2013:4	Ask och askskottsjukan i Sverige	2016:5	Kulturarv i skogen
2013:5	Förstudie om ett nationellt skogsprogram för Sverige – Förslag och ställningstaganden	2016:6	Sektorsdialog 2014 och 2015
2013:6	Förstudie om ett nationellt skogsprogram för Sverige – omvärldsanalys	2016:7	Adaptiv skogsskötsel 2013–2015
2013:7	Ökad jämställdhet bland skogsägare	2016:8	Agenda 2030 – underlag för genomförande – Ett regeringsuppdrag
2013:8	Naturvårdsavtal för områden med sociala värden	2016:9	Implementering av målbilder för god miljöhänsyn
2013:9	Skogens sociala värden – en kunskapssammanställning	2016:10	Gemensam inlämningsfunktion för skogsägare
2014:1	Översyn av föreskrifter och allmänna råd till 30 § SvL – Del 2	2016:11	Samlad tillsynsplan 2017
2014:2	Skogslandskapets vatten – en lägesbeskrivning av arbetet med styrmedel och åtgärder	2017:1	Skogens sociala värden i Skogsstyrelsens rådgivning och information
2015:1	Förenkling i skogsvårdslagstiftningen – Redovisning av regeringsuppdrag	2017:2	Främja nyanländas väg till anställning i de gröna näringarna och naturvärden
2015:2	Redovisning av arbete med skogens sociala värde	2017:3	Regeringsuppdrag om jämställdhet i skogsbruket
2015:3	Rundvirkes- och skogsbränslebalanser för år 2013 – SKA 15	2017:4	Avrapportering av regeringsuppdrag om frivilliga avsättningar

---

PUBLICERING OCH BESTÄLLNING AV SKOGSSTYRELSENS RAPPORTER

Skogsstyrelsens rapporter publiceras som pdf-filer på vår webbplats: www.skogsstyrelsen.se/om-oss/publikationer/

Äldre publikationer kan beställas eller laddas ned i webbutiken: shop.skogsstyrelsen.se/sv/publikationer/

Skogsstyrelsen publicerar dessutom foldrar, broschyrer, böcker med mera inom skilda skogliga ämnesområden. Skogsstyrelsen är också utgivare av tidningen Skogseko.

Beställning av publikationer och trycksaker:
Skogsstyrelsen,
Böcker och broschyrer
551 83 JÖNKÖPING

Telefon: 036-35 93 40, 036-35 93 00 (vx)
e-post: bocker@skogsstyrelsen.se
webbutik: shop.skogsstyrelsen.se/sv/

Skogsstyrelsen har i samarbete med Naturvårdsverket och på regeringens uppdrag tagit fram ett system för att redovisa frivilliga avsättningar och göra det möjligt att följa upp dem med avseende på geografiska läge, varaktighet och naturvårdskvalitet. Arbetet med uppdraget har bedrivits gemensamt av de två myndigheterna som också tillsammans står bakom rapporten.